

Verbinden door voetbal

Voetbalvereniging V.V. De Meern in beeld

Nanne Boonstra
Niels Hermens
Eelco Koot
Stijn Verhagen

Maart 2009



Deze rapportage is met medewerking van vijf studenten van Hogeschool Utrecht tot stand gekomen. Onze dank gaat uit naar: Nicolette de Macker, Marieke de Ruiten, Lonneke van Vlooten, Pieter Gijsbertse & Wouter Jeltema.

Inhoud

1	<i>Samenvatting</i>	5
2	<i>Inleiding</i>	15
3	<i>Resultaten sporters</i>	19
4	<i>Resultaten ouders</i>	29
5	<i>Resultaten vrijwilligers</i>	37
6	<i>Conclusie en aanbevelingen</i>	43
7	<i>Literatuur</i>	47





1 Samenvatting

Introductie

Het lectoraat Participatie en Maatschappelijke Ontwikkeling van Hogeschool Utrecht en de KNVB werken samen aan het meerjarig project Verbinden door voetbal. Het project in de stad Utrecht heeft tot doel om voetbalverenigingen te ondersteunen die zichzelf een maatschappelijke rol toekennen. De eerste twee verenigingen die aan het project deelnemen zijn V.V. De Meern en Zwaluwen Utrecht 1911. Het project loopt tot november 2011 en heeft drie doelstellingen:

1. het bevorderen van respectvolle omgangsvormen in en rondom het veld;
2. het verbeteren van interetnische contacten tussen individuen en groepen;
3. het realiseren van voldoende (gekwalficeerde) krachten binnen voetbalverenigingen.

Gedurende het project voeren studenten van Hogeschool Utrecht enkele activiteiten uit bij de twee deelnemende verenigingen. Om de effecten van deze activiteiten te kunnen meten, wordt onderzoek gedaan. Het onderzoek gebeurt in samenwerking met het Verwey-Jonker Instituut. De eerste stap is het in kaart brengen van de sociale situatie op beide verenigingen. Om te kunnen beoordelen of de activiteiten die gedurende het project zullen worden ontplooid meerwaarde hebben, is het nodig eerst inzicht te hebben in de huidige stand van zaken. In het

vervolg van dit onderzoek noemen we dit de nulmeting.

In dit rapport beschrijven we de sociale situatie van V.V. De Meern in december 2008. De sociale situatie van Zwaluwen Utrecht 1911 komt in een ander rapport aan de orde. De nulmeting bij V.V. De Meern hebben we uitgevoerd aan de hand van enquêtes die zijn afgenomen bij sporters, ouders van sporters en vrijwilligers van deze vereniging. Uiteindelijk leverde dit 210 responderende sporters, 145 responderende ouders en 23 responderende vrijwilligers op. In de enquête komen vragen over vier onderwerpen aan de orde: achtergrondkenmerken van respondenten, respectvolle omgangsvormen in en rondom het veld, contact tussen mensen met verschillende culturele achtergronden en vrijwilligerswerk. Het rapport bestaat, met uitzondering van de samenvatting, uit vijf hoofdstukken. In hoofdstuk twee bespreken we de aanleiding en de opzet van het project Verbinden door voetbal en de reden waarom V.V. De Meern in dit project participeert. In hoofdstuk drie bespreken we de resultaten van de sporters, in het vierde hoofdstuk die van de ouders en in het vijfde hoofdstuk de resultaten van de vrijwilligers. In hoofdstuk zes formuleren we de conclusies voor de drie doelstellingen die we hierboven hebben geformuleerd, en we sluiten het rapport af met enkele aanbevelingen.

Hoofdstuk een bevat een samenvatting van het rapport. We vatten de uitkomsten van de nulmeting samen vanuit twee perspectieven. Het eerste perspectief is het perspectief van de drie groepen die we in de nulmeting hebben

onderscheiden: sporters, ouders van sporters en vrijwilligers bij V.V. De Meern. We vatten samen wat de achtergrondkenmerken zijn van deze groepen en hoe zij aankijken tegen 1) de omgangsvormen op de club en hun eigen gedrag op de vereniging, 2) de (interetnische) contacten tussen de leden op de club en hun eigen ervaringen daarmee, en 3) het vrijwilligerswerk dat binnen V.V. De Meern wordt verricht en hun eigen inzet voor de vereniging.

Ten tweede geven we een samenvatting vanuit het perspectief van de drie doelstellingen die in het project Verbinden door voetbal zijn geformuleerd. Dat zijn zoals gezegd, het bevorderen van respectvolle omgangsvormen in en rondom het veld, het verbeteren van interetnische contacten tussen individuen en groepen, en het realiseren van voldoende (gekwalficeerde) krachten binnen de vereniging. De vraag die we hiermee beantwoorden luidt als volgt: wat is de stand van zaken op het vlak van deze drie doelstellingen op het moment dat bij V.V. De Meern de nulmeting werd uitgevoerd?

SAMENVATTING I:

SPORTERS, OUDERS EN VRIJWILLIGERS

In de onderstaande drie subparagrafen volgt de samenvatting vanuit het perspectief van sporters, ouders van sporters en vrijwilligers.

Sporters

Van de 210 ondervraagde sporters van V.V. De Meern is 89% man en 11% vrouw. De voetballers zijn gemiddeld bijna achttien 18 jaar. 19% van de responderende voetballers van V.V. De Meern is van allochtone afkomst. 84% van deze groep volgt een opleiding. 29% van de respondenten beoefent naast het voetballen bij V.V. De Meern ook nog een andere sport.

Voor de sporters is de belangrijkste reden om lid te zijn van V.V. De Meern, dat de club dicht bij huis is. Twee andere redenen worden ook

relatief vaak genoemd: het feit dat vrienden of vriendinnen er lid zijn en de gezelligheid op de vereniging. Gemiddeld zijn de ondervraagde sporters iets meer dan zeven jaar lid van V.V. De Meern. Zij brengen gemiddeld ongeveer 6,5 uur door op de vereniging. 83% van hen blijft ook na een wedstrijd of training wel eens of heel vaak hangen op de vereniging om wat te drinken en te praten. Gemiddeld blijven de voetballers ongeveer twee uur napraten op de vereniging. Sporters van V.V. De Meern zijn positief over de omgangsvormen die gelden binnen de vereniging. De sfeer van de vereniging beoordelen zij gemiddeld met een 8,2; de mate van sportief gedrag met een 7,8 en de manier waarop allochtone en autochtone leden van V.V. De Meern met elkaar omgaan met een 8. Over de bereidheid tot het verrichten van vrijwilligerswerk zijn de voetballers minder tevreden. Gemiddeld geven zij dit een 7,1.

55% van de ondervraagde voetballers is goed tot heel goed bekend met de huisregels van V.V. De Meern. 84% van de respondenten vindt het belangrijk of heel belangrijk dat deze regels bestaan, omdat het volgens hen anders een chaos wordt op de vereniging.

De responderende voetballers geven van vier vormen van ongewenst gedrag aan dat zij dit relatief vaak doen: mopperen op de scheidsrechter (46%), op een onsportieve manier ingaan tegen de scheidsrechter (22%), mopperen op een medespeler (25%) en het gebruik van scheldwoorden (29%). Naarmate sporters ouder zijn, vertonen zij minder ongewenst gedrag. Verder zien we dat mannen vaker mopperen of onsportief ingaan tegen de scheidsrechter dan vrouwen, en dat selectiespelers dit vaker doen dan spelers uit niet-selectieteams.

Ongeveer een vijfde van de voetballers van V.V. De Meern vindt dat er op de vereniging vaak sprake is van agressie. Een even groot deel van de voetballers is van mening dat het gedrag van ouders en trainers vaak te wensen overlaat. 65%

van de respondenten geeft aan dat het corrigeren van ongewenst gedrag van spelers een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van trainers en spelers. 58% van de ondervraagde voetballers is van mening dat je bij voetbal af en toe opzettelijk de regels mag overtreden.

Veel responderende voetballers (90) definiëren onsportief gedrag als geweld (zowel fysiek als mentaal). Respectvol gedrag zien zij als het naleven van de ongeschreven regels in het voetbal. Een ander deel ziet respectvol gedrag meer in maatschappelijk zin en definieert dit als beleefdheid en aardigheid.

54% van de ondervraagde voetballers van V.V. De Meern heeft vaak tot zeer vaak gesprekken met andere leden van de vereniging over zaken die niet direct met voetbal te maken hebben. Gemiddeld hebben zij dit met ongeveer twintig mensen van de vereniging. De culturele achtergrond van mensen met wie respondenten deze gesprekken hebben is hierbij niet van belang. Voetballers van V.V. De Meern spreken gemiddeld ongeveer twaalf leden van de club ook buiten de vereniging en zij komen gemiddeld thuis over de vloer bij ongeveer zes andere leden van V.V. De Meern. 73% van de respondenten is het eens of helemaal eens met de stelling dat andere mensen van de club te vertrouwen zijn. Als het gaat om mensen met een andere culturele achtergrond denkt echter nog maar 51% van de voetballers van V.V. De Meern dat zij te vertrouwen zijn.

21% van de ondervraagde voetballers doet vrijwilligerswerk bij V.V. De Meern. Populaire vrijwilligerstaken zijn trainen en coachen van een team en het leiden van wedstrijden als scheidsrechter. Het uitvoeren van vrijwilligerswerk kost de responderende sporters gemiddeld 14 uur per maand. Twee redenen worden het meest genoemd voor vrijwillige inzet voor de vereniging: het eigen plezier en het idee dat een vereniging niet kan bestaan zonder vrijwilligers. Een financiële beloning wordt vrijwel nooit

genoemd als motivatie voor vrijwilligerswerk. 87% van de respondenten die geen vrijwilligerswerk verrichten bij V.V. De Meern zijn ook nooit gevraagd dit te doen.

Ouders

63% van de ondervraagde ouders van voetballers van V.V. De Meern is een man. 37% van hen is een vrouw. De gemiddelde leeftijd van deze groep respondenten is 43 jaar. Veel ouders zijn in het bezit van een diploma van een beroepsopleiding. Veertien ouders zijn van allochtone afkomst en 15% van de responderende ouders is zelf ook lid van V.V. De Meern.

De antwoorden die ouders hebben gegeven over hun kind, gaan over hun oudste kind dat lid is van V.V. De Meern. Gemiddeld zijn de kinderen ongeveer elf en een half jaar oud en iets meer dan vier jaar lid van de vereniging. 35% van de kinderen speelt in een selectieteam. 70% van de ouders heeft voor hun kind gekozen voor V.V. De Meern omdat het dichtbij huis is. 91% van de ouders gaat vaak of altijd kijken bij de wedstrijden en 24% van hen bezoekt altijd de trainingen van hun kind. Ouders van jonge kinderen gaan vaker mee naar de vereniging dan ouders van oudere kinderen. Ouders zijn minder positief over zaken die te maken hebben met de omgangsvormen op de vereniging, dan de sporters zelf. De sfeer op de vereniging en de mate van sportief gedrag op de vereniging beoordelen zij met een 7,4, de manier waarop allochtone en autochtone leden met elkaar omgaan met een 7,3 en de bereidheid tot het doen van vrijwilligerswerk met een 6,9.

98% van de ondervraagde ouders vindt het belangrijk of heel belangrijk dat een voetbalvereniging bepaalde omgangsregels heeft. Twee redenen die daarvoor vaak genoemd worden: regels scheppen een bepaalde duidelijkheid en regels zijn belangrijk voor de opvoeding van kinderen. Iets meer dan de helft van de onder-

vraagde ouders is goed of heel goed bekend met deze huisregels.

Ouders van voetballers van V.V. De Meern zijn positiever over het gedrag van hun kind dan de sporters zelf. Ook over de sfeer bij V.V. De Meern en in het voetbal in algemene zin hebben zij een positiever beeld dan de sporters. Dit opvallende resultaat heeft twee oorzaken. De eerste oorzaak is dat ouders niet al het ongewenste gedrag van hun kind in het veld waarnemen. De tweede is een reden van methodologische aard. Veel ouders geven antwoord over een kind onder de tien jaar, terwijl de responderende sporters niet jonger zijn dan twaalf. Het is aannemelijk dat kinderen jonger dan tien jaar minder ongewenst gedrag vertonen dan een kind van bijvoorbeeld vijftien jaar oud. Als dit zo zou zijn, dan zouden ouders van jonge kinderen minder vaak zeggen dat hun kind bepaald ongewenst gedrag vertoont, dan ouders met oudere kinderen. Dit is echter maar bij vier van de dertien gedragingen het geval.

92% van de ouders heeft wel eens gesprekken met mensen op de vereniging over zaken die niet direct met voetbal te maken hebben. Gemiddeld hebben zij deze gesprekken met ongeveer elf verschillende mensen. De culturele afkomst van de mensen met wie deze gesprekken worden gevoerd is hierbij niet van belang. De ondervraagde ouders van voetballers van V.V. De Meern gaan gemiddeld met drie tot vier mensen die zij kennen van de voetbalvereniging ook om buiten het voetballen. Gemiddeld komen twee van deze mensen bij hen thuis.

De helft van de ondervraagde ouders helpt wel eens als vrijwilliger bij V.V. De Meern. Populaire vrijwilligerstaken zijn: training of begeleiding van een team (66%), fluiten van wedstrijden (30%) en helpen bij evenementen (27%). Ouders die vrijwilligerswerk verrichten, doen dit gemiddeld ongeveer acht uur per maand. Het

merendeel van de ouders kwam op dit idee via een informatiebijeenkomst. Een andere belangrijke informatiebron over vrijwilligerswerk is de trainer of leider van het team van hun kind. 64% van de responderende ouders doet vrijwilligerstaken voor het eigen plezier of omdat zij denken dat een vereniging zonder vrijwilligers niet kan bestaan.

Voor veel ouders is het feit dat zij nooit zijn gevraagd voor vrijwilligerswerk de reden dat zij dit niet doen. 68% van de ondervraagde ouders is het eens of helemaal eens met de stelling dat de vereniging een tekort heeft aan vrijwilligers en 57% van hen vindt dat vrijwilligers tegenwoordig over meer vaardigheden moeten beschikken dan vroeger. 53% van de ouders vindt dat vrijwilligers niet altijd beschikken over de benodigde vaardigheden. Ondervraagde ouders noemen meerdere manieren om vrijwilligerswerk te stimuleren. Actieve werving van vrijwilligers en de jeugd hiertoe verplichten worden het meest genoemd.

Vrijwilligers

22 van de 23 responderende vrijwilligers van V.V. De Meern zijn mannen. Gemiddeld zijn zij 48 jaar oud. Vrijwilligers beginnen op relatief hoge leeftijd (38 jaar) met het uitvoeren van vrijwilligerstaken. Het grootste deel van hen (14 vrijwilligers) is trainer of leider. Onder de responderende vrijwilligers bevinden zich geen niet-westerse allochtonen. Dit wil niet zeggen dat er geen allochtone vrijwilligers zijn bij V.V. De Meern. 14% van de responderende sporters die vrijwilligerswerk verrichten is namelijk van allochtone afkomst. Onder de ondervraagde ouders die zich vrijwillig inzetten voor de vereniging, is 8% van allochtone afkomst.

Gemiddeld brengen de ondervraagde vrijwilligers van V.V. De Meern tien uur per week door

op de vereniging en zijn zij zes tot zeven uur per week op de vereniging om hun vrijwilligersstaken uit te voeren.

De ondervraagde vrijwilligers geven de sfeer op de vereniging een 7,5, de mate van sportief gedrag van de leden een 7,1, de manier waarop autochtonen en allochtonen leden met elkaar omgaan een 7, en de bereidheid onder de leden voor het doen van vrijwilligerswerk een 6. Alle vrijwilligers zijn bekend met de huisregels die door V.V. De Meern zijn opgesteld. Ook vinden zij het allemaal belangrijk of heel belangrijk dat een voetbalvereniging bepaalde omgangsregels heeft. Redenen hiervoor zijn dat het volgens hen zonder regels een rotzooi wordt op de vereniging en dat regels een bepaalde duidelijkheid geven. De ondervraagde vrijwilligers vinden het belangrijk dat scheidsrechters niet worden beledigd. Zij zijn het ook eens met de stelling dat spelers en trainers gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor het corrigeren van ongewenst gedrag van spelers. Over het algemeen vinden vrijwilligers dat tijdens de wedstrijden op de vereniging weinig ongewenst gedrag voorkomt. Ondervraagde vrijwilligers definiëren onsportief gedrag als geweld (zowel fysiek als mentaal), het niet naleven van de spelregels en als het op een ongeoorloofde manier proberen te winnen. De vrijwilligers zien respectvol gedrag meer in algemene zin, bijvoorbeeld door andere in hun waarde te laten of beleefd te zijn.

Tien vrijwilligers hebben vaak tot zeer vaak met andere mensen van de vereniging gesprekken over zaken die niet direct met voetbal te maken hebben. Gemiddeld gaan zij met ongeveer tien andere mensen van de vereniging ook om buiten het voetbal, en komen ongeveer zes mensen van de vereniging ook bij hen thuis. Drie kwart van de ondervraagde vrijwilligers vindt dat mensen, onafhankelijk van hun culturele achtergrond, over het algemeen zijn te vertrouwen.

Ondervraagde vrijwilligers noemen vooral twee redenen voor het verrichten van vrijwilligerswerk: het eigen plezier en het feit dat een vereniging niet kan bestaan zonder vrijwilligers. Tot slot vinden veel ondervraagde vrijwilligers dat er een tekort is aan vrijwilligers en dat veel vrijwilligers niet de benodigde vaardigheden bezitten.

Wat kunnen we concluderen naar aanleiding van bovenstaande informatie over de sociale situatie bij V.V. De Meern? Welke aanbevelingen zouden voor de vereniging zinvol kunnen zijn? In de volgende paragraaf geven we aan wat de belangrijkste conclusies zijn op het vlak van de drie doelen die het project Verbinden door voetbal nastreeft: 1) het bevorderen van respectvolle omgangsvormen in en rondom het veld, 2) het verbeteren van interetnische contacten tussen individuen en groepen en 3) het realiseren van voldoende (gekwalficeerde) krachten binnen voetbalverenigingen. In de laatste paragraaf komen de aanbevelingen aan de orde.

SAMENVATTING II: (INTERETNISCH) CONTACT, OMGANGSVORMEN EN VRIJWILLIGERSWERK

In de onderstaande drie subparagrafen volgt de samenvatting vanuit het perspectief van de drie doelen van het project Verbinden door voetbal: verbetering respectvolle omgangsvormen, bevordering (interetnische) contacten en stimulering vrijwilligerswerk.

1. Conclusie respectvolle omgangsvormen

Over het algemeen kunnen we stellen dat de sfeer bij V.V. De Meern goed is en dat de mate van sportief gedrag van de leden van de vereniging als positief te beschouwen is. Tegelijkertijd kunnen we concluderen dat ouders positiever zijn over het gedrag in het voetbal van hun kinderen, dan de sporters zelf. Het lijkt er dus op dat ouders ongewenst gedrag van hun kinderen niet waarnemen, of erger, niet willen zien. Dit

is verontrustend omdat ouders, als zij geen ongewenst gedrag bij hun kind waarnemen, hen hier ook niet op kunnen aanspreken. Een derde conclusie is dat sporters, ouders en vrijwilligers het allemaal belangrijk vinden dat een voetbalvereniging omgangsregels heeft. Bijna alle vrijwilligers kennen deze goed tot heel goed, maar van de sporters en ouders is slechts de helft er goed mee bekend. De laatste conclusie over omgangsvormen op de club gaat over de mate van agressie op de vereniging. Ondanks dat er geen grote problemen lijken te zijn bij V.V. De Meern, geeft maar liefst 20% van de voetballers van V.V. De Meern aan dat er veel sprake is van agressie en fysiek geweld op de vereniging.

2. Conclusie interetnische contacten

De belangrijkste conclusie over interetnische contacten tussen leden van V.V. De Meern, is dat de verhoudingen tussen allochtonen en autochtonen relatief ontspannen zijn. Waar de monitor integratie van de gemeente Utrecht (2008) laat zien dat er een grote scheiding is tussen de leefwereld van autochtonen en allochtonen in Utrecht, en dat autochtone Utrechters nauwelijks allochtone vrienden hebben, blijken er bij V.V. De Meern 'vanzelfsprekende' interetnische contacten te bestaan. De leden voeren op de vereniging veelvuldig gesprekken met elkaar, ook over zaken die niet direct met voetbal te maken hebben. De etnische achtergrond van de betrokkenen blijkt daarbij niet uit te maken. Ook treffen de leden elkaar af en toe buiten het voetballen, en komen sporters en ouders van sporters met enige regelmaat bij elkaar over de vloer. Sporters doen dat bij gemiddeld zes andere leden. De manier waarop autochtone en allochtone leden van V.V. De Meern met elkaar omgaan, wordt door de leden van V.V. De Meern dan ook positief beoordeeld. Zowel sporters, ouders en vrijwilligers zijn daarover positief, ongeacht hun etnische achtergrond. De sporters geven gemiddeld een 8 voor de manier waarop

autochtone en allochtone leden met elkaar omgaan. De ouders en vrijwilligers komen uit op gemiddeld een 7.3 en een 7.

De reden voor de relatief ontspannen interetnische contacten bij V.V. De Meern is vermoedelijk de algehele positieve sfeer op de vereniging. Verhagen (2008) stelt dat de contexten waarbinnen mensen zich begeven in hoge mate hun gedrag bepalen. Van positieve sociale contexten kunnen uiteenlopende sociale effecten uitgaan. Hoe positiever de algehele sfeer bij V.V. De Meern, hoe groter de kans dat clubleden respectvol met elkaar zullen omgaan. Hoe groter het onderlinge respect, hoe sterker de impuls voor anderen om zich net zo te gaan gedragen. Voetballen zal dan vaker gaan over de *gedeelde* interesses tussen de leden, zoals over de gezamenlijke passie voor het spelletje, de gezelligheid, het teamgevoel, of het winnen. Uit de sociaal kapitaal theorie van Putnam (2000) blijkt dat naarmate mensen in sociale contexten meer dezelfde interesses en passies delen, de kans toeneemt dat zij (duurzame) contacten met elkaar aangaan. Ook de kans op *interetnische* contacten neemt dan toe, omdat in deze contexten niet de verschillen, maar de overeenkomsten tussen mensen centraal staan (vgl. RMO, 2005).

Natuurlijk is er bij V.V. De Meern ook sprake van groepsgedrag. Soort zoekt soort, zoals dat in vrijwel alle domeinen van onze samenleving het geval is. Zo blijkt een belangrijke reden voor veel leden van V.V. De Meern om lid te worden van deze vereniging te zijn, dat vrienden of vriendinnen er lid zijn (de belangrijkste reden is overigens dat V.V. De Meern dichtbij huis is). Deze bevinding lijkt te bevestigen dat mensen graag sporten met zogenoemde 'gelijkgestemden'. Vrienden zijn immers vaak gelijkgestemden, zowel qua culturele achtergrond, opleidings- en inkomensniveau en hantering van normen en waarden. Dit wijst op een gedeeltelijk segregerende werking van het voetballen

bij V.V. De Meern en lijkt een bevestiging te zijn van de distinctietheorie van Bourdieu (1991). Samengevat zouden we kunnen concluderen dat bij het *kiezen* voor voetbalvereniging De Meern sport een segregerende werking heeft (mensen willen graag samen sporten met vrienden), maar dat *eenmaal binnen* V.V. De Meern sport een verbindend effect heeft. Bij V.V. De Meern hebben mensen van verschillende culturele achtergronden namelijk contact met elkaar. Ook als het gaat om zaken die niet direct met voetbal te maken hebben.

3. Conclusie vrijwilligerswerk

Uit landelijke cijfers blijkt dat ruim eenderde van de sportverenigingen over onvoldoende vrijwilligers beschikt. Vooral de sportverenigingen met veel jeugdleden hebben een tekort aan vrijwilligers (SCP, 2005b). Vandaar dat we ons afvroegen: hoe staat het met het vrijwilligerswerk bij V.V. De Meern?

De eerste conclusie luidt dat een substantieel deel van de leden van V.V. De Meern vrijwilligerswerk verricht, maar dat er toch een vrijwilligerstekort bestaat. Een vijfde van de responderende sporters en de helft van de ondervraagde ouders verricht vrijwilligerswerk. Voorbeelden van taken die vrijwilligers uitvoeren, zijn het geven van trainingen en coachen van teams, het vervullen van de rol van scheids- of grensrechter en het bieden van hulp bij evenementen. Vrijwilligers verrichten deze taken voornamelijk voor hun eigen plezier en bovendien vanuit het besef dat een vereniging niet kan bestaan zonder vrijwilligers. Dat er, ondanks dat, sprake is van een vrijwilligerstekort, wordt het meest ervaren door de vrijwilligers zelf. 87% van hen geeft aan dat de vereniging over onvoldoende vrijwilligers beschikt. De ondervraagde vrijwilligers geven de bereidheid onder de leden van de vereniging voor het doen van vrijwilligerswerk dan ook niet meer dan een 6. Dit cijfer is, in vergelijking met de cijfers die sporters

en ouders aan dit onderdeel van de vereniging geven, opmerkelijk laag.

De tweede conclusie is dat er aanwijzingen zijn dat het aantal vrijwilligers bij V.V. De Meern kan stijgen. Er lijkt bij V.V. De Meern sprake te zijn van een onbenut vrijwilligerspotentieel. De belangrijkste reden waarom mensen geen vrijwilligerswerk verrichten, is namelijk het feit dat mensen simpelweg niet worden gevraagd. Dit is bij 57% van de ouders die geen vrijwilligerswerk verrichten het geval. Interessant is de vraag of zij, als zij wel gevraagd zouden worden, ook ja zouden zeggen. 24% van de ouders die nu geen vrijwilligerswerk verrichten voor V.V. De Meern, geeft aan dat zij dit dan inderdaad zouden doen. Gemiddeld zouden zij hier ongeveer vier uur per maand aan willen besteden.

Een financiële beloning wordt vrijwel nooit als reden gegeven voor het uitvoeren van vrijwilligerstaken. Ook hieruit kunnen we concluderen dat vooral een actieve benadering bij kan dragen aan een toename van het aantal vrijwilligers. Het houden van informatiebijeenkomsten en het actief benaderen via coaches en trainers zijn hier goede voorbeelden van. Ook het verplichten of in ieder geval sterk stimuleren van jeugdleden tot het verrichten van vrijwilligerswerk lijkt een goed alternatief te zijn. Zeker omdat de gemiddelde leeftijd van vrijwilligers hoog is. Tot slot biedt het gegeven dat veel ouders de wedstrijden en trainingen van hun kind bezoeken, kansen om deze ouders betrokken te maken bij de vereniging. Naarmate de kinderen ouder worden, bezoeken ouders overigens minder vaak de wedstrijden en trainingen van hun kind. Van groot belang is de observatie van veel respondenten - niet alleen van de sporters en ouders van sporters, maar ook van de vrijwilligers - dat vrijwilligers niet altijd over de juiste vaardigheden beschikken. Deze observatie is van extra belang tegen de achtergrond van de ontwikkeling van V.V. De Meern van 'dorpsclub' naar 'stadsclub'. Tegenwoordig vergt het vrijwil-

ligerswerk bij V.V. De Meern andere competenties dan voorheen. Sommige vrijwilligers kunnen vermoedelijk goed omgaan met onbekend en/of onaangepast gedrag van nieuwe leden en met eventuele nieuwe culturele omgangsvormen, maar anderen kunnen dat juist minder goed. Cursussen 'sociale vaardigheid' of 'omgaan met gedragsproblemen' kunnen vrijwilligers helpen steviger in de schoenen te staan. V.V. De Meern zou kunnen overwegen dergelijke cursussen vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning te financieren.

Samengevat kunnen we stellen dat V.V. De Meern een belangrijke sociale functie vervult in de stad Utrecht en dat er weinig problemen zijn bij de vereniging. Dat gezegd hebbende, zijn er echter nog wel een aantal zaken die aandacht verdienen. Deze zijn vooral van organisatorische aard. Er is een tekort aan vrijwilligers en niet alle vrijwilligers lijken over de benodigde competenties te beschikken. Andere aandachtspunten zijn de bekendheid met de huisregels van de club, de perceptie van ongewenst gedrag op de voetbalvereniging door ouders en de agressie op de vereniging die volgens de leden, ondanks de goede sfeer, te hoog is.

Aanbevelingen

In het voorgaande lieten we zien dat het erop lijkt dat ouders niet al het ongewenst gedrag van hun kind op het veld waarnemen. Door middel van ouderbijeenkomsten of nieuwsbrieven kunnen ouders attent worden gemaakt op vormen van ongewenst gedrag in het voetbal. Hierdoor zullen zij deze gedragingen beter waarnemen en hun kinderen er wellicht op aanspreken. De opgestelde huisregels van V.V. De Meern zijn bij veel respondenten redelijk bekend. Toch is het verstandig aandacht te besteden aan het nog bekender maken, en het waarborgen van de bekendheid, van deze regels. Een goede me-

thode om dit te bewerkstelligen is het zichtbaar maken van de regels. Dit kan onder meer door bij de ingang van het sportcomplex een welkomstbord met de huisregels te hangen. Ook in kleedkamers kunnen borden worden opgehangen om de huisregels nog beter zichtbaar te maken. Een andere manier om meer bekendheid te geven aan de regels, is door een intake gesprek te voeren met mensen die lid worden van V.V. De Meern. In dit gesprek kunnen de huisregels aan de orde komen en kan nieuwe leden eventueel gevraagd worden om hun handtekening te zetten over het feit dat zij kennis hebben genomen van deze regels.

Veel sporters, ouders en vrijwilligers van V.V. De Meern klagen over het feit dat te weinig mensen zich vrijwillig inzetten voor de vereniging. Daarom is het belangrijk vrijwilligerswerk binnen de vereniging te stimuleren. Dit kan op een aantal manieren. We noemen er hier twee. De eerste is een actieve benadering van mogelijke vrijwilligers. Trainers en leiders kunnen hier een belangrijke rol bij spelen. In de resultaten komt namelijk naar voren dat veel vrijwilligers van V.V. De Meern, via een trainer of leider op het idee zijn gekomen dit te gaan doen. De tweede mogelijkheid is door jeugdleden te stimuleren of misschien zelfs te verplichten een paar uur per maand vrijwilligerswerk te verrichten. Hierdoor raken zij bekend met het uitvoeren van vrijwilligerswerk en zullen zij dit in de toekomst wellicht blijven doen. Jeugdleden kunnen bijvoorbeeld helpen met het schoonmaken van de kleedkamers of het onderhouden van het materiaal. Oudere jeugdleden (A en B jeugd) kunnen ingezet worden bij het fluiten van wedstrijden van E en F pupillen.

De vorige aanbeveling komt voort uit onze bevinding dat weinig mensen jonger dan dertig vrijwilligerswerk verrichten. Vaak zie je dat vrijwilligerstaken weinig flexibel zijn. Van vrijwilligers wordt bijvoorbeeld verwacht dat ze iedere zaterdagochtend van tien tot twee achter de bar

staan in de kantine. Dit is vaak lastig in te plannen voor jonge leden die het immers vaak druk hebben met werk, studie of school, het gezin of andere activiteiten. Een manier om nieuwe vrijwilligers aan te trekken is daarom het flexibeler inzetten van vrijwilligers. Dit kan door bepaalde taken over meerdere vrijwilligers te verdelen. Vrijwilligers kunnen dan bijvoorbeeld één keer in de maand worden ingezet achter de bar, in plaats van iedere week.

Een laatste aanbeveling met betrekking tot de vrijwilligers komt voort uit de bevinding dat veel van hen niet over de benodigde vaardigheden lijken te beschikken. Om vaardigheden van vrijwilligers te vergroten, kunnen bepaalde trainingen worden aangeboden. Vrijwilligers kunnen hier, al dan niet verplicht, aan deelnemen.

Voorbeelden van dergelijke trainingen zijn communicatietrainingen of, voor de meer bestuurlijk taken, managementvaardigheden.

De laatste aanbeveling gaat over een opmerkelijk resultaat. Ondanks dat de sporters, ouders van sporters en vrijwilligers van V.V. De Meern de sfeer op de vereniging met een hoog cijfer beoordelen, lijkt er toch vaak sprake te zijn van agressie op de vereniging. Twintig procent van de respondenten ervaart dit zo. Daarom is het belangrijk aandacht te besteden aan sportief gedrag en het verminderen van agressie op de vereniging. De in het kader van het Verbinden door voetbal-project ingestelde *fair play cup* is een goed voorbeeld van hoe dit kan. Daarnaast is het van belang normen en waarden over agressie in de sport op te nemen in de huisregels.





2 *Inleiding*

Voor veel Nederlanders is voetbal erg belangrijk. Meer dan een miljoen mensen zijn lid van een voetbalvereniging. Een veelvoud daarvan is in het weekend aanwezig op de sportvelden, club-kantines en voetbalstadions. Daarnaast wordt er gevoetbald op pleintjes, veldjes en campings. Tijdens EK's en WK's kijken miljoenen mensen naar voetbal. Voetbal kan ons verbinden. Het biedt mogelijkheden om het bestaan van mensen te verbeteren. Voetbal kan een middel zijn om maatschappelijke doelen te bereiken. Deze rapportage is de eerste in een reeks over de 'verbindende kracht' van voetbal. De voetbalvereniging waarop we ons toespitsen is V.V. De Meern. Juist in de huidige samenleving is het van belang aandacht te besteden aan de thematiek van verbinden. Individualisering, consumentisme en het toegenomen aantal migrantengroepen in de Nederlandse samenleving, gaan gepaard met nieuwe verhoudingen tussen mensen. Deze zijn niet altijd slechter, maar wel anders dan voorheen, al zijn er ook enkele ongunstige ontwikkelingen aan te wijzen. Zo is de wederzijdse beeldvorming tussen allochtonen en autochtonen de afgelopen jaren verslechterd (SCP 2005a, 2007), is het aantal uren dat vrijwilligers vrijwilligerswerk verrichten gedaald (RMO 2009) en zijn er volgens sommigen aanwijzingen dat individuen minder betrokken zijn geworden bij de publieke zaak (Hall, Winlow en Ancrum, 2008).

Onlangs zijn V.V. De Meern en het lectoraat Participatie en Maatschappelijke Ontwikkeling van Hogeschool Utrecht het project 'Verbinden door

voetbal' gestart.¹ Dit gebeurde in samenwerking met de KNVB en een aantal overige partijen. Het project is een combinatie van onderzoek en concrete activiteiten. Het onderzoek wordt ondersteund door het Verwey-Jonker Instituut. In dit hoofdstuk gaan we in op wat het project Verbinden door voetbal inhoudt. Wat zijn de doelen? Wie kan er baat bij hebben? Wat is er al gebeurd en wat zijn de plannen voor de komende tijd? In het hoofdstuk daarna presenteren we de resultaten van de nulenkquête die we onlangs bij V.V. De Meern hebben gehouden. Immers, om te kunnen beoordelen of de activiteiten die gedurende het project zullen worden uitgevoerd meerwaarde hebben, is het nodig eerst inzicht te hebben in de huidige stand van zaken. Hoe staat V.V. De Meern er op dit moment voor? Wat zijn de sterke punten van de vereniging en waar liggen de mogelijkheden voor verbetering? De rapportage sluit af met de conclusie en diverse aanbevelingen.

Het project Verbinden door voetbal

Samen voetballen is één van de mogelijkheden om de verhoudingen tussen groepen te verbeteren. Deels heeft dat te maken met de competenties en vaardigheden die tijdens het beoefenen van voetbal kunnen worden ontwikkeld, zoals het aanleren van *fair play* en het leren

1 Ook Zwaluwen Utrecht 1911 doet mee aan het project. Ondanks overeenkomsten met V.V. De Meern, heeft deze vereniging een ander karakter. Over Zwaluwen Utrecht 1911 is een aparte rapportage verschenen.

omgaan met tegenslag en verlies. De verbindende kracht van voetbal is daarnaast gelegen in het feit dat de deelnemers een gezamenlijk doel nastreven, de noodzaak tot samenwerken onderkennen en een relatief gelijke sociale status ervaren. Voetbal heeft daarom als potentie - heel verschillende - mensen bij elkaar te brengen (Veldboer, Boonstra & Krouwel, 2007). Tegelijkertijd is voetbal geen sinecure. Het leidt niet *automatisch* tot integratie en socialisatie. Escalaties op het veld, ouders langs de lijn die hun kinderen te luidruchtig aanmoedigen en zogenaamde 'allochtone' en 'autochtone' teams die slaags raken met elkaar, geven aan dat *extra condities* nodig zijn om in en rondom het veld wederzijds begrip en respect te realiseren. In het 'Verbinden door voetbal'-project zijn het die extra condities waaraan we hard willen werken.

Een belangrijke voorwaarde is dat de betrokken voetbalvereniging haar maatschappelijke taak serieus neemt. V.V. De Meern is zo'n vereniging. Het is een voetbalvereniging die is opgericht in 1946 en de eerste 60 jaar van haar bestaan een typische dorpsclub was. Sinds enkele jaren is De Meern echter een wijk geworden van de stad Utrecht. Daarnaast zijn er door de Vinex-locatie Leidsche Rijn meer mensen in de buurt van de voetbalvereniging komen wonen dan vroeger. Dit is een oorzaak van het feit dat V.V. De Meern een explosieve groei heeft meegemaakt. Van een club met ongeveer 450 leden, is de club gegroeid naar ruim 1400 leden in 2009. Door de verstedelijking van De Meern is bovendien de samenstelling van het ledenbestand veranderd. De club krijgt bijvoorbeeld steeds meer leden met verschillende etnische achtergronden. Samengevat is V.V. De Meern een vereniging die haar taak ziet als 'meer dan voetbal alleen'. Het bestuur heeft daarbij een sterke en diverse vereniging voor ogen, waar de leden naast het voetballen ook veel mogelijkheden krijgen om betrokken te raken bij het verenigingsleven.

Het project Verbinden door voetbal heeft als doel om de verbindende kracht van voetbal in te zetten voor:

1. het vergroten van participatie binnen verenigingen;
2. het verbeteren van contacten tussen diverse groepen;
3. het verbeteren van respectvolle omgangsvormen.

Via onderzoek moet duidelijk worden in hoeverre de projectdoelen worden gerealiseerd.

In de voetbalseizoenen 2008-2009 en 2009-2010 zal een groep studenten van Hogeschool Utrecht een groot aantal uren beschikbaar zijn om V.V. De Meern te ondersteunen. Deze studenten lopen stage bij Hogeschool Utrecht. Het is een breed samengestelde groep, bestaande uit tweede-, derde- en vierdejaars studenten Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, Culturele en Maatschappelijke Vorming, Integrale Veiligheidskunde, Sociaal Juridische Dienstverlening, Pedagogiek en Commerciële Economie. De studenten worden begeleid door een docent die verbonden is aan het lectoraat Participatie en Maatschappelijke Ontwikkeling.

Uitgangspunt is dat de studenten V.V. De Meern ondersteunen in plaats van dat zij taken overnemen. De taken van de studenten moeten overdraagbaar zijn naar het kader van de vereniging en moeten er toe leiden dat het kader zijn taken efficiënter kan verrichten. Op deze wijze dragen de studenten bij aan de gewenste verbeteringen bij V.V. De Meern.

De studenten zelf hebben ook baat bij het project. Waar 'sport' vroeger vooral als 'sport' werd benaderd, met hier en daar een sportveld en een kantine, dringt bij bijvoorbeeld gemeenten in toenemende mate het besef door dat sport een waardevolle bijdrage kan leveren aan de samenleving. Voor wijken is het belangrijk dat er verenigingen zijn die bloeien. Voor de studenten betekent dit dat zij in de frontlinie

staan van de ontluiking van een nieuw type sociale professionaliteit. Een type professionaliteit, waar kennis van de sociale sector wordt verbonden met instellingen en voorzieningen die breder zijn dan traditioneel tot de sociale sector worden gerekend (vgl. Blokland 2006).

Het takenpakket van de studenten is tweeledig:

1. Enerzijds worden activiteiten ontplooid. Deze activiteiten zijn gericht op 1) het vergroten van de participatie binnen verenigingen, 2) het verbeteren van contacten tussen groepen en 3) het realiseren van respectvolle omgangsvormen in en rondom het veld. Voorbeelden van activiteiten die zullen starten zijn de *fair play cup*, de werkdag voor vrijwilligers en het zogeheten 'Young Professionals'-traject waar senioren leden onder de dertig worden gefaciliteerd en uitgedaagd om mee te denken over het beleid van de vereniging. Laatstgenoemd project is door V.V. De Meern zelf opgezet. De studenten van de Hogeschool Utrecht die deelnemen aan het project Verbinden door voetbal ondersteunen dit traject.
2. Anderzijds wordt onderzocht in hoeverre deze activiteiten effect sorteren. Het voert te ver om hier uitgebreid in te gaan op de methode van onderzoek, maar het komt erop neer dat we voorafgaand aan de te verrichten activiteiten een kwantitatieve nulmeting hebben uitgevoerd. En dat we deze nulmeting in latere fasen zullen verdiepen en uitbreiden met aanvullend kwalitatief onderzoek. Vermoedelijk houden we over een jaar een nieuwe kwantitatieve meting. Dan kunnen we namelijk nagaan of de situatie ten opzichte van het nulmoment is verbeterd, verslechterd of hetzelfde is gebleven.

Voor de nulmeting zijn enquêtes afgenomen bij sporters, ouders van sporters en vrijwilligers van V.V. De Meern. In totaal is de vragenlijst

afgenomen bij 378 respondenten: 210 sporters, 145 ouders en 23 vrijwilligers. De enquêtes zijn afgenomen in december 2008. De vragenlijst bevat vragen over vier onderwerpen: achtergrondkenmerken van de respondenten, respectvolle omgangsvormen in en rondom het veld, het contact tussen mensen met verschillende culturele achtergronden, en vrijwilligerswerk. Het gaat te ver om hier een hele omschrijving te geven van welke vragen precies gesteld zijn. Waar nodig wordt hier in de beschrijving van de resultaten wel aandacht aan besteed.

Leeswijzer

Het vervolg van dit rapport bestaat uit vier hoofdstukken. In hoofdstuk drie bespreken we de antwoorden die de sporters hebben gegeven op de vragen uit de enquête. We gaan daarbij eerst in op de achtergrondkenmerken van de sporters. Met achtergrondkenmerken bedoelen we zaken als geslacht, leeftijd, culturele achtergrond en opleidingsniveau, maar ook zaken die te maken hebben met het lidmaatschap van V.V. De Meern. Voorbeelden van dit laatste zijn het aantal jaren dat sporters lid zijn van de vereniging, het al dan niet sporten in een selectieteam en de tijd dat respondenten doorbrengen op de vereniging. Vervolgens gaan we in op omgangsvormen. We bespreken daarbij, naast het eigen gedrag van de respondenten, hoe zij denken over bepaalde zaken die te maken hebben met (on)respectvol en (on)sportief gedrag. Ten derde komt het contact op de vereniging tussen mensen van verschillende culturele afkomst aan de orde. Hierbij gaan we eerst in op hoeveel contacten en interetnische contacten de sporters zelf hebben. Vervolgens bespreken we hun mening over een aantal stellingen die betrekking hebben op de multiculturele samenleving. Hoofdstuk drie sluiten we af met een beschrijving van hoe actief de sporters zijn op het gebied van vrijwilligerswerk. In het

vierde hoofdstuk van dit rapport doen we hetzelfde voor de ouders van voetballers van V.V. De Meern en in hoofdstuk vijf doen we dit voor de ondervraagde vrijwilligers. Het hoofdstuk zes sluiten we af met de conclusie en aanbevelingen.



3 Resultaten sporters

Vanaf welke leeftijd zijn mensen lid van V.V. De Meern? Spelen zij in een selectieteam? En, wat zijn de redenen dat mensen lid worden van deze vereniging? Deze vragen worden in dit hoofdstuk beantwoord. Voordat we daarop ingaan, komen eerst zaken als geslacht, leeftijd en culturele achtergrond van de respondenten aan de orde.

Achtergrondkenmerken sporters

Van de 210 ondervraagde sporters van V.V. De Meern is 89% man en 11% vrouw. Dat deze verdeling scheef is, is niet zo vreemd. Voetbal is onder mannen en jongens nu eenmaal populairder dan onder vrouwen en meisjes. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 17,8 jaar. Als we kijken naar opleidingsniveau,² dan zien we dat 84% van de ondervraagde leden een opleiding volgt. Het grootste gedeelte volgt een opleiding op een middelbare school (29% mavo of vmbo en 41% havo, vwo of gymnasium). Zeven respondenten zitten nog op een basisschool en elf van de ondervraagde sporters volgen een mbo-opleiding. Acht ondervraagde voetballers

van V.V. De Meern volgen een hbo-opleiding en twee van hen studeren aan een universiteit. 16% van de respondenten zit niet of niet meer op school. Binnen deze groep heeft 91% in het verleden een opleiding afgerond. In vijf van de gevallen is dit een universitaire studie en zeventien keer een hbo-opleiding. Vijf respondenten hebben een mbo-diploma op zak en vier respondenten een vmbo of mavo diploma. Drie van de ondervraagde voetballers van V.V. De Meern hebben nooit een opleiding afgerond. In dit onderzoek worden naast respondenten die zelf in een ander land dan Nederland zijn geboren, ook respondenten waarvan één van beide ouders niet in Nederland is geboren, als allochtone Nederlander beschouwd. 19% van de responderende voetballers van V.V. De Meern is van allochtone afkomst. Twee van hen zijn echter zelf in het buitenland geboren. De grootste groepen allochtonen onder de voetballers van V.V. De Meern, zijn Marokkanen (veertien keer) en Surinamers (zeven keer). 29% van de respondenten beoefent naast het voetballen bij V.V. De Meern ook nog een andere sport. Gemiddeld zijn zij hier iets meer dan drie uur per week aan kwijt. Veel genoemde sporten die naast het voetballen worden gedaan zijn fitness, vechtsporten en tennis.

2 Later in dit rapport bespreken we in een aantal analyses het effect van opleidingsniveau. In die analyses is opleidingsniveau opgenomen als een continue variabele. Hierbij geven de waarden het aantal jaren opleidingsniveau weer. Het aantal jaren opleiding is als volgt verdeeld: Basisonderwijs (8 jaar), mavo/vmbo (11 jaar), havo/vwo/gymnasium (13 jaar), mbo (14 jaar), hbo (17 jaar) en universiteit (18 jaar).

Voor respondenten die op het moment van ondervragen nog een opleiding volgden, is het aantal jaar dat voor deze opleiding staat als waarde meegenomen. We gaan er vanuit dat zij deze in de toekomst afronden. Het gemiddelde aantal jaren dat sporters van V.V. De Meern bezig zijn met een opleiding is 13,2 jaar.

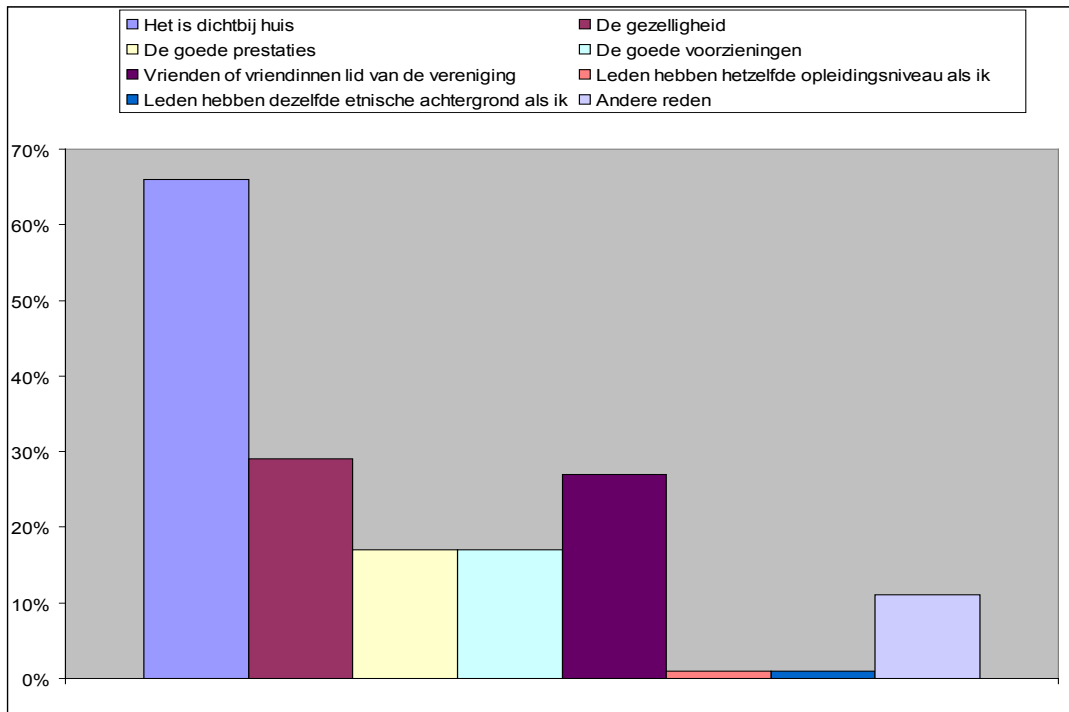
Lidmaatschapskenmerken

In de enquête is de sporters gevraagd in welk jaar zij lid zijn geworden van V.V. De Meern. Dit is omgerekend naar het aantal jaren dat zij lid zijn van de vereniging. De ondervraagde sporters zijn gemiddeld iets meer dan zeven jaar lid van V.V. De Meern. Als we kijken naar de verdeling van het aantal jaren dat men lid is, dan zien we dat een grote groep één tot vier jaar lid is van V.V. De Meern. Een tweede grote groep is ongeveer tien jaar lid van deze voetbalvereniging. Zes leden zijn dertig jaar of langer lid van de club. 51% van de ondervraagde sporters speelt in een selectieteam.

Mensen worden om verschillende redenen lid van een sportvereniging. De eerste, en waarschijnlijk meest belangrijke reden om te kiezen voor een bepaalde vereniging, is de sport die

daar wordt beoefend. Omdat we hier alleen kijken naar een voetbalvereniging, laten we die reden buiten beschouwing. De voetballers van V.V. De Meern zijn ook andere redenen voorgelegd, waarvan zij aan konden geven of dit heeft meegespeeld bij hun keuze voor deze vereniging. De respondenten konden meerdere redenen noemen. In figuur 1 is te zien dat 66% van de respondenten voor V.V. De Meern heeft gekozen omdat het dichtbij huis is. Andere redenen die relatief vaak zijn genoemd, zijn de gezelligheid bij de vereniging (29%) en het feit dat vrienden of vriendinnen lid zijn van V.V. De Meern (27%). De respondenten zeggen dat bij hun keuze voor deze vereniging vrijwel nooit het soort mensen (opleidingsniveau en etnische achtergrond) dat lid is van V.V. De Meern heeft meegespeeld.

Figuur 1 Redenen waarom voetballers van VV de Meern lid zijn geworden van die vereniging



Niet alle mogelijke redenen waarom respondenten kunnen kiezen voor V.V. De Meern, zijn meegenomen in de antwoordalternatieven. Twee andere redenen worden door voetballers van V.V. De Meern een aantal keer genoemd voor het feit dat zij lid zijn van die voetbalvereniging: 1) ‘Het is de enige club in de buurt met een meisjes-team’, en 2) ‘Mijn vader, broer of een ander familielid speelt bij V.V. De Meern.’

De respondenten is gevraagd een schatting te geven van het aantal minuten dat zij per week aanwezig zijn op de vereniging. Voetballers van V.V. De Meern brengen gemiddeld 386 minuten per week door op de locatie van de club. Omgerekend in uren is dit ongeveer 6,5 uur. Een aantal leden zijn 15 tot 20 uur per week aanwezig op de vereniging. Uit de analyses komt naar voren dat de tijd die men per week doorbrengt op de vereniging, samenhangt met het al dan niet spelen in een selectieteam en het verrichten van vrijwilligerswerk bij de vereniging. Sporters die spelen in een selectieteam, zijn langer aanwezig dan respondenten die niet in een selectieteam voetballen. Vrijwilligers brengen meer tijd door op de vereniging dan sporters die geen vrijwilliger zijn bij V.V. De Meern. Een oorzaak hiervoor is dat selectieteams vaker trainen dan niet-selectieteams. Daarnaast kan het ook zo zijn dat leden van een selectieteam worden verplicht om vrijwilligerstaken uit te voeren. 33% van de ondervraagde voetballers van V.V. De Meern blijft na een wedstrijd of training altijd op de vereniging om wat te drinken en te praten. 17% doet dit nooit. Als aanvulling hierop is gevraagd hoeveel minuten sporters na een wedstrijd of training op de vereniging blijven. Deze vraag is door 175 respondenten beantwoord. Omgerekend naar het aantal uren blijven zij na een wedstrijd gemiddeld ongeveer twee uur ‘hangen’ op de vereniging om bijvoorbeeld iets te drinken of te praten. Het valt op dat een aantal respondenten na een wedstrijd of training langer dan vijf uur blijft hangen. Het kan

zijn dat deze respondenten in een vriendenteam spelen dat ’s ochtends wedstrijden speelt en na de wedstrijd de hele dag samen op de vereniging blijft.

Omgangsvormen in en rondom het veld

De ondervraagde voetballers is gevraagd een rapportcijfer te geven voor vier zaken die betrekking hebben op omgangsvormen in en rondom het veld: de sfeer op de vereniging, mate van sportief gedrag van de leden van de vereniging, de manier waarop autochtone en allochtone leden van de vereniging met elkaar omgaan, en de bereidheid onder leden tot het doen van vrijwilligerswerk. In tabel 1 zijn de cijfers te zien die de sporters van V.V. De Meern hieraan geven.

Tabel 1 Gemiddelde cijfers die sportende leden van V.V. De Meern geven aan aspecten van omgangsvormen bij de vereniging

De sfeer op de vereniging	8,2
Mate van sportief gedrag van de leden van de vereniging	7,8
De manier waarop autochtone en allochtone leden met elkaar omgaan	8,0
De bereidheid onder de leden voor het doen van vrijwilligerswerk	7,1

Als we kijken naar het cijfer dat sporters geven voor de sfeer bij V.V. De Meern, zien we dat slechts vijf respondenten hier een onvoldoende voor geven. 18% van de ondervraagde voetballers geeft zelfs een tien voor de sfeer bij de vereniging.

Over de mate van sportief gedrag van de leden van de vereniging zijn de ondervraagde voetballers ook positief. Voor dit aspect van omgangsvormen geven vijf respondenten een onvoldoende.

Wat betreft het cijfer dat sporters van V.V. De Meern geven aan de manier waarop autochtone en allochtone leden van deze vereniging met el-

kaar omgaan, zien we dat elf respondenten (3%) dit beoordelen met een onvoldoende. De meeste ondervraagde voetballers (87%) geven dit onderdeel echter een zeven of hoger. De etnische achtergrond van de respondenten heeft geen effect op het cijfer dat gegeven is aan de manier waarop autochtone en allochtone leden van V.V. De Meern met elkaar omgaan. Overige aspecten van de visie van sporters over het contact tussen mensen met verschillende culturele achtergronden bespreken we op pagina 25 en 26.

Ten slotte is de respondenten gevraagd een cijfer te geven voor de bereidheid onder de leden om vrijwilligerswerk te verrichten. Het gemiddelde cijfer dat voor dit aspect van omgangsvormen binnen de vereniging is gegeven, ligt lager dan de cijfers voor de andere aspecten. Toch geven de voetballers van V.V. De Meern nog altijd gemiddeld een 7,1 voor dit aspect van omgangsvormen (zie ook p. 26 en 27).

Omgangregels

V.V. De Meern heeft een aantal huisregels opgesteld. 55% van de ondervraagde voetballers is goed tot heel goed bekend met deze huisregels. Vijftien sporters (7%) kennen deze regels niet. De sporters is ook gevraagd hoe belangrijk zij het vinden dat een voetbalvereniging dergelijke omgangsregels heeft. 84% van de respondenten vindt dit belangrijk of heel belangrijk. Als we vragen waarom de voetballers van V.V. De Meern het belangrijk vinden dat een voetbalclub huisregels heeft, wordt ongeveer tachtig keer gezegd dat regels noodzakelijk zijn om chaos op de vereniging te voorkomen. Twaalf respondenten wijzen erop dat omgangsregels noodzakelijk zijn voor een goede sfeer bij een voetbalclub. Een andere reden waarom omgangsregels belangrijk zijn, is volgens een tiental respondenten de duidelijkheid die het schept over wat wel en niet kan en mag op de vereniging. Een paar respondenten vinden omgangsregels bij een voetbalvereniging niet belangrijk. Zij geven

hiervoor verschillende redenen. Voorbeelden van deze redenen zijn: 1) *'als het maar leuk is, dan zijn regels niet nodig'*, 2) *'je hoeft mij niet te vertellen wat ik wel en niet mag'*, en 3) *'te veel regels zijn niet goed'*.

Om een beter beeld te krijgen welke leden bekend zijn met de huisregels bij V.V. De Meern, kijken we naar de relatie tussen persoons-, en lidmaatschapskenmerken en de bekendheid met de huisregels van de vereniging.³ Uit deze analyses komt naar voren dat naarmate het opleidingsniveau van voetballers van V.V. De Meern hoger is, zij beter bekend zijn met de huisregels van de club. Andere persoonskenmerken of lidmaatschapskenmerken hebben geen invloed op hoe goed leden de huisregels van de club kennen. Opvallend genoeg is dit ook het geval voor het aantal jaren dat mensen lid zijn van V.V. De Meern. Persoons-, en lidmaatschapskenmerken hangen overigens niet samen met hoe *belangrijk* voetballers van V.V. De Meern het vinden dat sportverenigingen omgangsregels hebben.

Eigen gedrag voetballers

In de vragenlijst is voetballers van V.V. De Meern gevraagd naar hun eigen gedrag. Dit is gedaan door hen een aantal mogelijke gedragingen binnen de sportvereniging voor te leggen. De vraag luidde als volgt: *Geef aan in hoeverre de volgende uitspraken van toepassing zijn op je eigen gedrag*. Een voorbeeld van een voorgelegde gedraging is: *Mopperen op de scheidsrechter*. De respondenten konden kiezen uit vijf antwoordcategorieën: *komt nooit voor, komt wel eens voor, komt regelmatig voor, komt heel vaak voor* en *weet niet*. In tabel 2 is per gedraging

3 Regressieanalyse (alfa .05) met de volgende onafhankelijke variabelen: geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, etnische afkomst (allochtoon of autochtoon), spelen in een selectieteam of in een niet-selectieteam en het aantal jaren dat men lid is van de vereniging.

te zien welk aandeel van de respondenten het genoemde gedrag regelmatig of heel vaak vertoont. Bij het interpreteren van deze resultaten is het van belang in acht te nemen dat respondenten spreken over hun eigen gedrag. Het is daarbij mogelijk dat sociaal wenselijke antwoorden worden gegeven. Iemand kan bijvoorbeeld terughoudend zijn als wordt gevraagd of hij of zij discrimineert of fysiek geweld gebruikt.

Tabel 2 Geef aan in hoeverre de volgende uitspraken van toepassing zijn op je eigen gedrag. (percentage is het aandeel respondenten dat aangeeft dat hij of zij dit gedrag regelmatig of heel vaak vertoont)

Mopperen op de leider	7%
Mopperen op de scheidsrechter of grensrechter	46%
Op een onsportieve manier ingaan tegen de beslissing van de scheidsrechter	22%
Mopperen op een medespeler	25%
Mopperen op de trainer	11%
Gebruiken van scheldwoorden	29%
Sarren of pesten	13%
Discrimineren	8%
Vrouwonvriendelijke grappen maken	13%
Racistische grappen maken	8%
Fysiek geweld gebruiken (duwen, trekken, slaan, schoppen)	15%
Teamgenoten aanzetten tot onsportief gedrag	7%
Regels van de vereniging negeren	11%

Om te kijken welke mensen welk gedrag vertonen, zoomen we in op de relatie tussen de persoons-, en lidmaatschapskenmerken en het vertonen van negatief gedrag. Uit die analyses blijkt dat mannen vaker dan vrouwen mopperen op de scheidsrechter of grensrechter. Zij gaan ook vaker dan vrouwen op een onsportieve manier in tegen een beslissing van de scheidsrechter.

Voetballers van V.V. De Meern die voor een selectieteam spelen mopperen vaker op een scheids-, of grensrechter en gaan vaker op een onsportieve wijze in tegen de beslissing van de scheidsrechter, dan voetballers die niet in een

selectieteam spelen. Een oorzaak hiervoor kan zijn dat voetballers die voor een selectieteam spelen fanatieker zijn dan spelers die meer voor de gezelligheid sporten. Dit fanatisme kan omslaan in negatief gedrag ten opzichte van de scheidsrechter.

Een ander achtergrondkenmerk dat gedrag van sporters van V.V. De Meern verklaart, is leeftijd. Voor vier van de gevraagde gedragingen geldt dat hoe ouder respondenten zijn, hoe minder negatief gedrag zij vertonen. Deze vier gedragingen zijn: op een onsportieve manier ingaan tegen beslissingen van de scheidsrechter, sarren/pesten, fysiek geweld gebruiken en regels van de vereniging negeren. De oorzaak van dit negatieve effect van leeftijd op ongewenst gedrag binnen de sportvereniging, kan te maken hebben met het idee dat mensen naarmate ze ouder worden, steeds rustiger en verstandiger worden. Niet voor niets bestaat bijvoorbeeld al jarenlang het gezegde wijsheid komt met de jaren. Een belangrijke vraag die we bij dit resultaat moeten stellen is de vraag of het gevonden verband wel echt wordt veroorzaakt door leeftijd (een leeftijdeffect). Het kan namelijk ook zo zijn dat we te maken hebben met een cohorteffect. Als hier sprake van zou zijn, dan zou dit betekenen dat respondenten die geboren zijn in een bepaalde periode (in dit geval langer geleden) minder vaak ongewenst gedrag vertonen dan mensen die in een andere periode zijn geboren (in dit geval kort geleden).

Gedrag op de vereniging

In de vragenlijst zijn een aantal stellingen opgenomen over gedragingen van voetballers. De respondenten konden aangeven in hoeverre zij het eens zijn met deze stellingen. De antwoordalternatieven zijn: *Helemaal oneens, oneens, niet eens/niet oneens, eens en helemaal eens*. In tabel 3 is per stelling te zien welk aandeel van de respondenten het eens of helemaal eens is met de betreffende stelling. Het valt op dat

ongeveer één vijfde van de voetballers van V.V. De Meern vindt, dat er vaak sprake is van agressie op de vereniging en dat het gedrag van ouders en trainers vaak te wensen overlaat. Leden van V.V. De Meern lijken eigen verantwoordelijkheid belangrijk te vinden. 65% van de respondenten geeft namelijk aan dat het corrigeren van ongewenst gedrag van spelers een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van trainers en spelers. Ook het feit dat 58% van de ondervraagde voetballers van mening is dat je bij voetbal af en toe opzettelijk de regels mag overtreden, lijkt aan te geven dat eigen verantwoordelijkheid hoog in het vaandel staat bij de leden van V.V. De Meern. Dit betekent namelijk dat zij soms zelf het heft in handen nemen.

Tabel 3 Kun je aangeven in hoeverre je het eens bent met de volgende uitspraken? (percentage is het aandeel respondenten dat aangeeft dat hij of zij het eens of helemaal eens is met de stelling)

Op de vereniging is in het algemeen vaak sprake van agressie	20%
Op de vereniging is vaak sprake van verbale agressie (schelden, pesten, treiteren) door <u>ouders</u>	18%
Het gedrag van <u>trainers</u> laat vaak te wensen over	20%
Het gedrag van <u>ouders</u> laat vaak te wensen over	23%
Agressie in de sport is voor sommige spelers van de vereniging V.V. De Meern een reden om te stoppen met voetbal	18%
Op de vereniging mag geen andere taal worden gesproken dan Nederlands	39%
Corrigeren van ongewenst gedrag van spelers is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van zowel trainers als spelers	65%
Scheidsrechters mogen nooit worden beledigd	48%
Je hoort je bij voetbal strikt aan de regels te houden	43%
Af en toe opzettelijk de regels overtreden hoort bij voetbal	58%

Net als bij het gedrag van de respondenten lijkt ook hier het gezegde *wijsheid komt met de jaren* op te gaan. We vinden namelijk dat hoe ouder respondenten zijn, hoe vaker zij vinden

dat het corrigeren van ongewenst gedrag van spelers een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van zowel trainers als spelers. Daarnaast komt uit de analyses naar voren dat naarmate mensen ouder worden, zij vaker vinden dat scheidsrechters nooit mogen worden beledigd en hoe minder vaak zij vinden dat het af en toe opzettelijk overtreden van de regels hoort bij voetbal.

Gedragingen binnen het eigen team

Naast het eigen gedrag van respondenten en hun mening over gedragingen binnen de vereniging en voetbal over het algemeen, is ook gevraagd naar gedragingen binnen het team waarin zij voetballen. In tabel 4 is te zien welk aandeel van de respondenten aangeeft dat een bepaald gedrag regelmatig of heel vaak voorkomt in het team waarin hij of zij sport.

Tabel 4 Geef aan hoe vaak onderstaande gedragingen voorkomen binnen je eigen team. (percentage is het aandeel respondenten dat aangeeft dat dit gedrag regelmatig of heel vaak voorkomt binnen zijn of haar team)

Een van onze spelers slaat de tegenstander	6%
Een van onze spelers roept discriminerende opmerkingen naar de tegenstander	9%
Een van onze spelers roept beledigende opmerkingen naar de tegenstander	17%
Trainer roept discriminerende opmerkingen naar de tegenstander	8%
Trainer roept beledigende opmerkingen naar de tegenstander	9%
Trainer zet zijn spelers aan tot onsportief gedrag	7%
Een van onze spelers gaat iedere keer in tegen de beslissing van de scheidsrechter	18%
Een van onze spelers loopt de tegenstander te sarren/pesten	14%
Een van onze spelers duwt een tegenstander	31%
Een van de supporters van onze vereniging beledigt de scheidsrechter	17%
Een van de supporters van onze vereniging bemoeit zich op een onsportieve manier met de wedstrijd	16%
Een van de supporters van onze vereniging maakt negatieve opmerkingen naar één van onze spelers (bijvoorbeeld: als je zo voetbalt ga dan liever handballen)	17%

Sportief en onsportief gedrag

Door middel van een open vraag is de respondenten gevraagd wat zij verstaan onder onsportief gedrag. Geweld wordt hierbij verreweg het meest genoemd (90 keer). Met geweld bedoelen we hier zowel fysiek geweld (bijvoorbeeld slaan of schoppen) als mentaal geweld (bijvoorbeeld schelden). Veel responderende voetballers noemen in hun antwoord beide vormen van geweld.

De andere antwoorden zijn grofweg in te delen in vier categorieën: niet naleven van de spelregels (zeventien keer genoemd), ongeschreven regels in de sport niet naleven (veertien keer genoemd), niet tegen het verlies kunnen (vijf keer genoemd) en geen respect tonen voor de tegenstander of scheidsrechter (vijf keer genoemd). Een voorbeeld van een ongeschreven regel in het voetbal is, dat je de bal uit schiet als een tegenstander geblesseerd op de grond ligt.

Aanvullend op de vraag wat respondenten verstaan onder onsportief gedrag is hen ook gevraagd wat zij respectvolle omgangsvormen vinden. In de antwoorden hierop is een duidelijke tweedeling te zien. Ongeveer de helft van de respondenten gaat hierbij in op respectvol gedrag in de sport en de andere helft op respectvol gedrag buiten de sport.

De groep die ingaat op gedrag in de sport, noemt opvallend vaak (circa vijftig keer) het naleven van de ongeschreven regels in het voetbal. Een voorbeeld van een dergelijk antwoord is: *'respectvol gedrag is elkaar na de wedstrijd een hand geven en netjes zijn met andermans verenigingseigendommen.'* Tien respondenten vinden het respectvol als voetballers spelen volgens de regels.

Respondenten die meer kijken naar gedrag buiten de sport noemen 57 keer zaken als beleefd zijn of aardig zijn als respectvol gedrag. Een ander veelvoorkomend antwoord binnen deze categorie is dat respondenten het respectvol

vinden als zij op dezelfde manier worden behandeld als zij zelf mensen behandelen. Tot slot geven vijf respondenten aan dat zij het respectvol vinden als mensen zich gedragen volgens de Nederlandse normen en waarden.

Contact tussen spelers (van verschillende etnische afkomst)

23% van de ondervraagde voetballers van V.V. De Meern heeft zeer vaak gesprekken over zaken die niet direct met voetbal te maken hebben met andere leden van de vereniging. 31% van de respondenten heeft vaak dergelijke gesprekken en 20% regelmatig. 13% praat af en toe met verenigingsgenoten over zaken die niet direct met voetbal te maken hebben en 13% doet dit nooit. Gemiddeld hebben de voetballers van V.V. De Meern met ongeveer twintig mensen van de vereniging gesprekken over andere onderwerpen dan voetbal.

Respondenten is gevraagd met hoeveel mensen van allochtone afkomst zij gesprekken hebben over zaken die niet direct met voetbal te maken hebben en met hoeveel mensen van autochtone afkomst zij deze gesprekken hebben. Uit de analyses blijkt dat etnische achtergrond geen invloed heeft op met welke mensen men dergelijke gesprekken voert.

De respondenten is ook gevraagd met hoeveel leden van de vereniging zij ook buiten het voetbal omgaan. De voetballers van V.V. De Meern spreken gemiddeld ongeveer twaalf leden van de club ook buiten de vereniging. Nog een stap verder is het als mensen van de voetbalvereniging wel eens thuis komen bij de respondenten. Gemiddeld komen ongeveer zes andere leden van de club wel eens thuis bij leden van V.V. De Meern.

Vertrouwen in mensen (van andere etnische afkomst)

De respondenten is een zevental stellingen voorgelegd met betrekking tot vertrouwen in andere mensen en vertrouwen in mensen met een andere etnische achtergrond. Dit zijn de volgende zeven stellingen: a) *De meeste mensen zijn te vertrouwen*, b) *De meeste mensen zijn alleen maar op eigen voordeel uit*, c) *Allochtonen hebben veel last van discriminatie*, d) *De meeste allochtonen doen weinig moeite om zich aan te passen*, e) *De meeste autochtone Nederlanders doen geen moeite om allochtonen te begrijpen*, f) *Bij contact met mensen uit andere culturen ga ik ervan uit dat zij te vertrouwen zijn*, en g) *Allochtonen zeggen te snel dat ze gediscrimineerd worden*.

73% van de respondenten is het eens of helemaal eens met de stelling dat andere mensen te vertrouwen zijn. Als het gaat om mensen met een andere culturele achtergrond denkt echter nog maar 51% van de voetballers van V.V. De Meern dat zij te vertrouwen zijn. 13% van de ondervraagde voetballers van V.V. De Meern denkt dat allochtonen veel last hebben van discriminatie en 41% van de respondenten vindt dat allochtonen te snel zeggen dat ze worden gediscrimineerd.

Vrijwilligerswerk

21% van de ondervraagde voetballers van V.V. De Meern doet vrijwilligerswerk om de vereniging draaiende te houden. Taken die meerdere sporters uitvoeren, zijn het geven van trainingen en coachen van teams (32%), taken als scheids- of grensrechter (32%) en hulp bij evenementen. Drie van de sportende leden van V.V. De Meern heeft ook zitting in het bestuur van de vereniging. De respondenten noemen ook vrijwilligers-taken die niet tot de antwoordmogelijkheden behoren. Eén respondent geeft bijvoorbeeld aan barmedewerker te zijn, een ander beheert

de website van de vereniging en nog een ander verzorgt het materiaal (ballen, doelen, etc.). Gemiddeld zijn de respondenten ongeveer 14 uur per maand met vrijwilligerswerk bezig. Het valt op dat twee voetballers maar liefst 120 uur per maand besteden aan vrijwilligerswerk voor de voetbalvereniging.

De voetballers van V.V. De Meern die vrijwilligerswerk verrichten zijn op veel verschillende manieren op het idee gekomen om dit te gaan doen. Negen van hen geven aan dat zij op dit idee zijn gekomen via een bestuurslid en acht via een trainer of leider. Dat leden verplicht zijn zich in te zetten voor de vereniging behoort niet tot de antwoordmogelijkheden. Dit wordt echter wel een aantal keer genoemd als reden voor het doen van vrijwilligerswerk voor de vereniging. 54% van de respondenten die vrijwilligerswerk verrichten doet dit voor het eigen plezier. Een groot deel van de voetballers van V.V. De Meern die vrijwilligerstaken op zich nemen, lijkt ook te beseffen dat een vereniging niet kan blijven bestaan zonder vrijwilligers. Voor 46% van hen is dit namelijk de reden voor het doen van vrijwilligerswerk. Een financiële vergoeding en waardering vanuit het bestuur worden allebei maar één keer genoemd als reden voor het doen van vrijwilligerswerk.

Respondenten die geen vrijwilligerswerk verrichten, is gevraagd waarom zij niet bereid zijn dit te doen. Ongeveer dertig ondervraagde voetballers geven aan dat zij het al druk genoeg hebben met andere zaken, zoals werk of sociale contacten. Twaalf respondenten hebben geen zin om het te doen en negen sporters geven aan dat zij het wellicht zouden doen als er een vergoeding tegenover zou staan. Eén respondent zegt dat het feit dat hij weinig mensen kent binnen de vereniging en daardoor geen clubgevoel heeft, de reden is dat hij geen vrijwilligerstaken op zich neemt. Een andere belangrijke reden kan zijn, dat mensen nooit gevraagd zijn zich in te zetten voor de vereniging. Dit is bij 87% van

de 166 respondenten die geen vrijwilligerswerk verrichten bij V.V. De Meern het geval. 31% van deze 166 respondenten geeft aan in de toekomst af en toe of regelmatig vrijwilligerswerk te willen doen voor de vereniging. Gemiddeld zouden zij vijf uur per maand beschikbaar willen zijn voor vrijwilligerswerk.

Tot slot is de respondenten gevraagd of zij ideeën hebben over hoe de vereniging meer vrijwilligers aan kan trekken. Vijftien van de 210 ondervraagde voetballers heeft geen idee hoe het verrichten van vrijwilligerswerk binnen de vereniging gestimuleerd kan worden. Een groter aantal respondenten heeft hiervan wel een beeld. 33 van hen denkt bijvoorbeeld dat het aantal vrijwilligers vergroot kan worden door actief te werven. Twee manieren van actief

werven worden vaak genoemd: het ophangen van posters en een persoonlijke benadering van mogelijke vrijwilligers door het bestuur of trainers. Twee andere ideeën die vaak worden geopperd om vrijwilligerswerk te stimuleren zijn het geven van enige vorm van beloning en het verplichten van het uitvoeren van vrijwilligerstaken. In de antwoorden komen veel verschillende soorten beloningen aan de orde. Hieronder zijn twee citaten te lezen met voorbeelden van beloningen:

'Tegenwoordig doen mensen bijna nooit meer iets voor niets. Misschien is het handig om spelende leden die vrijwilligerswerk doen een korting op de contributie te geven?'

'Aan het einde van het seizoen een groot feest voor alle vrijwilligers organiseren.'



4 Resultaten ouders

In dit hoofdstuk worden de resultaten besproken uit de enquêtes die afgenomen zijn bij de ouders van voetballers van V.V. De Meern.

Achtergrondkenmerken

63% van de ondervraagde ouders is een man, 37% van hen is een vrouw. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 43 jaar.⁴ Van de responderende ouders heeft 58% een fulltime baan (36 uur of meer per week), 31% een parttime baan en 7% is huisman of huisvrouw. 15% van de ouders is zelf ook lid van V.V. De Meern. Het opleidingsniveau van ouders is net als bij de sporters omgezet in het aantal jaren opleiding. Een uitleg hiervan is terug te lezen op pagina 19. Bij de ouders wordt alleen gevraagd naar de hoogst voltooide opleiding. Gemiddeld hebben de ouders 14,5 jaar opleiding gehad. Dit betekent dat de hoogst voltooide opleiding van de ondervraagde ouders van voetballers bij V.V. De Meern, gemiddeld ligt rond het niveau van een Mbo-opleiding of een havo/vwo diploma. Als we inzoomen op de behaalde diploma's, zien we de volgende verdeling: geen opleiding afgerond (3%), basisonderwijs (1%), vmbo/mavo (17%), mbo (26%), havo/vwo (8%), hbo (28%) en univer-

4 Een van de ouders is 17 jaar oud en een 99 jaar. Het is onwaarschijnlijk dat deze leeftijd klopt. We gaan er daarbij vanuit dat het typerfouten zijn. Om deze reden hebben deze twee respondenten de gemiddelde leeftijd gekregen van de andere respondenten.

siteit (17%). Hieruit leiden we af dat vrijwel alle ouders na de middelbare school door hebben geleerd en in het bezit zijn van een diploma van een beroepsopleiding.

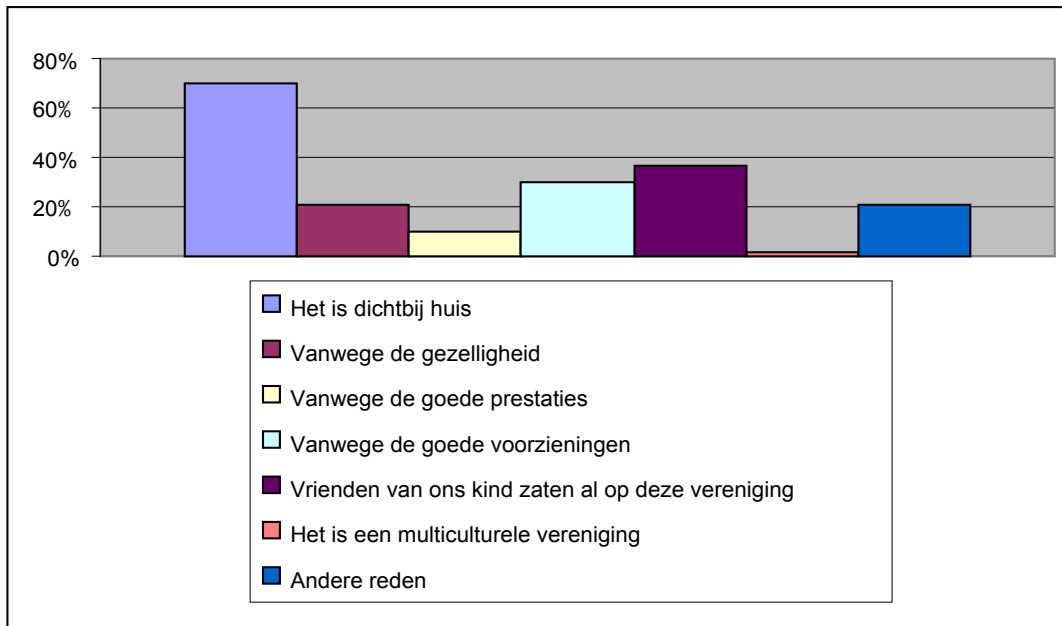
Net als bij de sporters worden ook ouders van voetballers van V.V. De Meern gedefinieerd als allochtoon wanneer zij zelf geboren zijn in een ander land dan Nederland of wanneer één van beide ouders afkomstig is uit een ander land dan Nederland. Veertien (10%) ouders zijn van allochtone afkomst.

Lidmaatschapskenmerken van het voetballende kind

Van verreweg de meeste ouders (70%) is één kind lid van V.V. De Meern. 27% van de ondervraagde ouders heeft twee kinderen die lid zijn van deze vereniging en twee van hen hebben drie kinderen die voetballen bij V.V. De Meern. In het vervolg van dit hoofdstuk worden gegevens besproken over één kind van de ouders. Hierbij is gevraagd of de ouders bij het beantwoorden van de vragen over hun kind antwoord wilden geven over het oudste kind dat lid is van V.V. De Meern. Gemiddeld zijn deze kinderen bijna elf en een half jaar oud en iets meer dan vier jaar lid van de vereniging. 35% van de kinderen speelt in een selectieteam.

Ouders van kinderen die lid zijn van V.V. De Meern, is gevraagd waarom zij deze vereniging hebben gekozen voor hun kind. In figuur 2 is te zien dat ouders de bereikbaarheid van de vereniging erg belangrijk vinden. 70% van hen heeft namelijk voor V.V. De Meern gekozen omdat het dichtbij huis is. 21% van de ouders heeft een andere reden dat ze voor hun kind voor V.V. De Meern hebben gekozen, dan waaruit ze konden

Figuur 2 Waarom heeft u voor deze vereniging gekozen voor uw kind? (Meerdere antwoorden mogelijk)



kiezen bij de antwoordmogelijkheden. Twee antwoorden komen daarbij vaak terug. De eerste is dat V.V. De Meern de enige club in de buurt is met meisjesteams. De tweede reden is dat de ouder zelf of een ander familielid al lid was van deze vereniging.

Ouders van voetballers van V.V. De Meern zijn erg betrokken bij de sport van hun kinderen. Zo gaat 91% van de ouders vaak of altijd kijken bij de wedstrijden. 24% van hen bezoekt zelfs altijd de trainingen van hun kind. Als we kijken naar welke ouders de trainingen en wedstrijden van hun kinderen bezoeken, zien we dat hoe jonger kinderen zijn, hoe vaker ouders met hun kind

meegaan naar de sportvereniging.⁵ Zeventien ouders bezoeken nooit de trainingen van hun kind en drie ouders gaan nooit naar de wedstrijden.

Een groot deel van de ouders blijft na een training of wedstrijd van hun kind ‘hangen’ op de vereniging, om bijvoorbeeld wat te drinken of te praten met andere ouders, de trainer of andere mensen op de vereniging. 23% van de ouders doet dit altijd, 33% regelmatig, 25% soms en 19% nooit. Gemiddeld blijven zij na een training of wedstrijd van hun kind 55 minuten op de vereniging.

5 Regressieanalyse met als onafhankelijke variabelen de leeftijd van het kind en het aantal jaren dat het kind lid is.

Omgangsvormen in en rondom het veld

De ondervraagde ouders zijn gevraagd een rapportcijfer te geven voor vier zaken die betrekking op omgangsvormen in en rondom het veld. In tabel 5 is te zien welk cijfer zij geven voor de sfeer op de vereniging, de mate van sportief gedrag van de leden van de vereniging, de manier waarop autochtone en allochtone leden met elkaar omgaan en de bereidheid onder de leden voor het doen van vrijwilligerswerk. De cijfers in de tabel zijn gemiddelden.

Tabel 5 Gemiddelde cijfers die ouders van voetballers van V.V. De Meern geven aan aspecten van omgangsvormen bij de vereniging

De sfeer op de vereniging	7,4
Mate van sportief gedrag van de leden van de vereniging	7,4
De manier waarop autochtone en allochtone leden met elkaar omgaan	7,3
De bereidheid onder de leden voor het doen van vrijwilligerswerk	6,9

Als we de cijfers die de ouders geven aan zaken die te maken hebben met omgangsvormen in en rondom het veld, vergelijken met de cijfers die de sporters hieraan geven (zie tabel 1), dan zien we dat sporters dit positiever beoordelen dan hun ouders. De sfeer op de vereniging scoort onder sporters zelfs bijna een punt hoger dan bij de ouders. Desondanks zijn ook de ouders positief over de omgangsvormen bij V.V. De Meern.

Vrijwel alle ondervraagde ouders (98%) vinden het belangrijk of heel belangrijk dat een voetbalvereniging bepaalde omgangsregels heeft. Eén ouder vindt dit niet belangrijk. We hebben de ouders de vraag voorgelegd waarom zij het bestaan van deze omgangsregels belangrijk vinden. Zestig ouders gaven daarop het antwoord dat regels een bepaalde duidelijkheid scheppen. Regels geven volgens verscheidene responderende ouders namelijk de mogelijkheid om leden

van de vereniging aan te spreken op, of zelfs te straffen voor, ongewenst gedrag. Het volgende citaat is hier een mooi voorbeeld van.

'Ik ben jeugdcoördinator bij een andere voetbalvereniging en ik merk dat je zonder omgangsregels geen richtlijnen hebt om anderen aan te spreken, en dat is toch nodig.'

Behalve dat regels volgens meerdere ouders een bepaalde duidelijkheid scheppen, zijn er ook 24 ouders die denken dat het een rotzooi wordt zonder regels. Negentien responderende ouders geven daarnaast aan dat omgangsregels belangrijk zijn voor de opvoeding van kinderen. Volgens een aantal ouders krijgen zij hierdoor namelijk meer discipline. Andere responderende ouders verwijzen naar het belang van regels in de maatschappij en de voetbalvereniging als verlengstuk van deze maatschappij. Omdat een groot deel van de ouders het belangrijk vindt dat op een voetbalvereniging bepaalde gedragsregels gelden, is te verwachten dat de responderende ouders goed bekend zijn met de huisregels van V.V. De Meern. Dit blijkt echter niet altijd het geval. Iets meer dan de helft van de ondervraagde ouders is goed of heel goed bekend met deze huisregels. In een meer diepgaande analyse komt naar voren dat achtergrondkenmerken van de responderende ouders en lidmaatschapskenmerken van hun kinderen invloed hebben op hoe goed ouders de huisregels kennen. Ten eerste worden ouders, naarmate hun kind langer lid is, beter bekend met de huisregels van V.V. De Meern. Ten tweede heeft de leeftijd van het kind een negatief effect op bekendheid met deze regels. Dit wil zeggen dat hoe jonger het kind is, hoe beter ouders de huisregels kennen.

Ouders over gedrag van hun kind

Net als de sporters zelf, is ook de ouders gevraagd naar ongewenst gedrag van hun kind. Dit

is gedaan door hun een aantal stellingen voor te leggen waarop zij konden antwoorden hoe vaak hun kind dergelijk gedrag vertoont. In tabel 6 zijn deze stellingen te zien. Daarachter wordt het percentage van de ouders vermeld, dat aangeeft dat hun kind dit gedrag regelmatig of heel vaak vertoont. In de laatste kolom noemen we ook het percentage van de sporters dat zelf zegt dergelijke gedragingen regelmatig of heel vaak te vertonen.

Tabel 6 Geef aan in hoeverre de volgende uitspraken van toepassing zijn op het eigen gedrag van uw kind. (percentage is het aandeel respondenten dat aangeeft dat zijn of haar kind, of hij of zij zelf, dit gedrag regelmatig of heel vaak vertoont)

Stelling	Ouders	Sporters
Mopperen op de leider	3%	7%
Mopperen op de scheidsrechter of grensrechter	10%	46%
Op een onsportieve manier ingaan tegen de beslissing van de scheidsrechter	3%	22%
Mopperen op een medespeler	8%	25%
Mopperen op de trainer	5%	11%
Gebruiken van scheldwoorden	6%	29%
Sarren of pesten	2%	13%
Discrimineren	1%	8%
Vrouwvriendelijke grappen maken	1%	13%
Racistische grappen maken	0%	8%
Fysiek geweld gebruiken (duwen, trekken, slaan, schoppen)	3%	15%
Teamgenoten aanzetten tot onsportief gedrag	1%	7%
Regels van de vereniging negeren	1%	11%

In de tabel zien we dat ouders minder vaak denken dat hun kind ongewenst gedrag vertoont, dan dat sporters zelf aangeven dat zij dit gedrag vertonen. Dit kan twee oorzaken hebben. De eerste is dat ouders een rooskleuriger beeld hebben van hun kind, dan dat het kind (de spor-

ter) zich in werkelijkheid gedraagt. De tweede mogelijke oorzaak is een gevolg van het feit dat alleen sporters ouder dan twaalf jaar zijn ondervraagd, terwijl ouders vaak spreken over kinderen jonger dan tien jaar. Laatstgenoemde leeftijdscategorie zal minder vaak ongewenst gedrag vertonen dan de oudere jeugd. Om hier uitsluitel over te kunnen geven, hebben we gekeken of de mate waarin kinderen volgens hun ouders ongewenst gedrag vertonen, verschilt van ouders met kinderen van verschillende leeftijden. Uit deze analyse blijkt dat dit slechts bij enkele gedragingen het geval is. Ouders met kinderen onder de tien jaar zeggen minder vaak dat hun kind moppert tegen de scheidsrechter of trainer, op een onsportieve manier ingaat tegen de scheidsrechter of fysiek geweld vertoont, dan ouders van kinderen van zestien jaar en ouder.⁶ Bij de overige vormen van ongewenst gedrag (zie tabel 6), zien we geen verschil tussen ouders met jonge kinderen en ouders met kinderen boven de vijftien jaar. Ouders lijken dus positiever te denken over het gedrag van hun kinderen dan de kinderen zeggen over hun eigen gedrag.

Gedrag op de voetbalvereniging

De respondenten is een aantal stellingen voorgelegd over de sfeer bij V.V. De Meern en de sfeer in het voetbal in algemene zin. Als we kijken naar het gedrag op de eigen voetbalvereniging, dan zien we dat de meeste ouders van voetballers van V.V. De Meern daar tevreden over zijn. Minder dan tien procent van de ondervraagde ouders vindt dat er op de vereniging sprake is van agressie of agressie door ouders. Zij zijn ook goed te spreken over het gedrag van de trainers.

⁶ We hebben drie categorieën gemaakt: ouders met kinderen jonger dan 11 jaar, ouders met kinderen tussen de 11 en 15 jaar en ouders met kinderen van 16 jaar en ouder. Tussen de middelste en laatste groep zijn geen significante verschillen.

Waar ouders over het gedrag bij V.V. De Meern positiever oordelen dan de ondervraagde voetballers van V.V. De Meern, zijn zij wel kritischer over hoe voetballers en mensen die aanwezig zijn op voetbalverenigingen, zich behoren te gedragen (zie tabel 7). 94% van de ouders is het namelijk eens of helemaal eens met de stelling dat scheidsrechters nooit mogen worden beledigd en 82% van hen vindt dat mensen zich bij voetbal strikt aan de regels horen te houden. In beide gevallen is het percentage voetballers dat het eens of helemaal eens is met de stellingen, ongeveer de helft van het percentage ouders.

Tabel 7 Kun je aangeven in hoeverre je het eens bent met de volgende uitspraken? (percentage is het aandeel respondenten dat aangeeft dat hij of zij het eens of helemaal eens is met de stelling)

Stelling	Ouders	Sporters
Op de vereniging is over het algemeen vaak sprake van agressie	1%	20%
Op de vereniging is vaak sprake van verbale agressie (schelden, pesten, treiteren) door ouders	8%	18%
Het gedrag van trainers laat vaak te wensen over	6%	20%
Het gedrag van ouders laat vaak te wensen over	19%	23%
Agressie in de sport is voor sommige spelers van de vereniging V.V. De Meern een reden om te stoppen met voetbal	17%	18%
Op de vereniging mag geen andere taal worden gesproken dan Nederlands	51%	39%
Corrigeren van ongewenst gedrag van spelers is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van zowel trainers als spelers	95%	65%
Scheidsrechters mogen nooit worden beledigd	94%	48%
Je hoort je bij voetbal strikt aan de regels te houden	82%	43%
Af en toe opzettelijk de regels overtreden hoort bij voetbal	26%	58%

De ondervraagde ouders is ook gevraagd hoe vaak bepaalde gedragingen voorkomen in het team van hun kind. Ze konden hierbij kiezen uit de antwoordcategorieën komt nooit voor, komt wel eens voor, komt regelmatig voor en komt heel vaak voor. De enige gedraging waarvan meer dan tien procent (13%) van de ouders noemen dat deze regelmatig of heel vaak voorkomt in het team van hun kind, is het duwen van een tegenstander.

Onsportief gedrag versus respectvol gedrag

Als afsluiting van het onderdeel omgangsvormen hebben we de ouders gevraagd wat zij verstaan onder onsportief gedrag en wat zij zien als respectvol gedrag. Dit waren open vragen, wat inhoudt dat respondenten beide vragen geheel naar eigen invulling konden beantwoorden.

Als we vragen naar onsportief gedrag geven 75 ouders aan dat zij het gebruik van geweld (fysiek en verbaal) verstaan als onsportief gedrag. Ook het aanzetten tot het maken van overtredingen wordt een paar keer genoemd. De responderende ouders noemen ook nog vijf andere gedragingen als onsportief gedrag: niet tegen het verlies kunnen (8 keer genoemd), egoïstisch gedrag ten opzichte van medespelers (4 keer), het negeren van de regels (16 keer), het niet houden aan de ongeschreven regels zoals tegenstanders een hand geven na de wedstrijd (12 keer) en zaken die niet specifiek met voetbal te maken hebben, maar met de maatschappij als geheel (12 keer). Met dit laatste worden dingen bedoeld als het niet respectvol behandelen van tegenstanders, medespelers en scheidsrechters. Het volgende citaat is een voorbeeld van een antwoord waarin meerdere van de genoemde vormen van onsportief gedrag terugkomen: *'Het door de ouders die langs de lijn staan aanmoedigen van het kind om op een onreglementaire manier duels te winnen. Schelden naar mede- en tegenspelers en leiders die niet tegen hun verlies kunnen en tekeer gaan tegen hun team.'*

Bij de vraag wat volgens de respondenten respectvolle omgangsvormen zijn, gaan tachtig ouders in op zaken die met de samenleving als geheel te maken hebben. Het meest voorkomende antwoord hierbij is: 'Behandel anderen zoals je zelf behandeld wilt worden.' Andere antwoorden die vaak worden gegeven, zijn dat het respectvol is om je tegenstander en de scheidsrechter na de wedstrijd een hand te geven, of om het spel niet te vertragen door de bal weg te schieten. 24 ouders geven dergelijke antwoorden over ongeschreven regels in het voetbal.

Contacten tussen ouders (van verschillende etnische afkomst)

De meeste ouders van voetballers van V.V. De Meern hebben met andere mensen op de vereniging gesprekken over zaken die niet direct met voetbal te maken hebben. 8% heeft dergelijke gesprekken nooit, 29% af en toe, 34% regelmatig, 20% vaak en 10% zeer vaak. Gemiddeld hebben de respondenten deze gesprekken met ongeveer elf verschillende mensen. Allochtone ouders hebben niet significant vaker contact met andere allochtonen dan autochtonen, en andersom.

Zoals gezegd kunnen contacten binnen de sportvereniging groeien tot contacten buiten de sportvereniging. De ondervraagde ouders van voetballers van V.V. De Meern gaan gemiddeld met drie tot vier mensen die zij kennen van de voetbalvereniging, ook om buiten het voetballen. Gemiddeld komen ruim twee mensen die de respondenten kennen van V.V. De Meern ook bij hen thuis.

De responderende ouders is een aantal stellingen voorgelegd over het vertrouwen in andere mensen. Enkele van deze stellingen hebben te maken met de multiculturele samenleving. De respondenten konden aangeven in hoeverre zij het eens zijn met de stellingen via de volgende antwoordcategorieën: helemaal oneens, oneens,

niet eens/niet oneens, eens en helemaal eens. In tabel 8 is te zien welk aandeel van de ondervraagde ouders het eens of helemaal eens is met de genoemde stellingen.

Tabel 8 In hoeverre bent u het eens met de volgende algemene uitspraken (percentage is het aandeel respondenten dat het eens of helemaal eens is met de stellingen)

De meeste mensen zijn te vertrouwen	70%
De meeste mensen zijn alleen maar op eigen voordeel uit	18%
Allochtonen hebben veel last van discriminatie	17%
De meeste allochtonen doen geen moeite zich aan te passen	25%
De meeste autochtone Nederlanders doen geen moeite allochtonen te begrijpen	24%
Bij contact met mensen uit andere culturen ga ik ervan uit dat zij te vertrouwen zijn	66%
Allochtonen zeggen te snel dat ze gediscrimineerd worden	55%

Vrijwilligerswerk

De helft van de ondervraagde ouders helpt wel eens als vrijwilliger bij V.V. De Meern. Van de ouders die vrijwilligerswerk verrichten voor de voetbalvereniging geeft ruim twee derde training of begeleiding aan een team. Andere vrijwilligerstaken die relatief veel ouders uitvoeren, zijn het fluiten van wedstrijden (30%) en hulp bieden bij evenementen (27%). Persoonskenmerken van responderende ouders en lidmaatschapskenmerken van hun kind, hebben geen invloed op de kans op het verrichten van vrijwilligerswerk. Ouders van kinderen die lang lid zijn van V.V. De Meern zetten zich bijvoorbeeld niet vaker vrijwillig in voor de vereniging, dan ouders van kinderen die pas enkele jaren voetballen bij V.V. De Meern. Ouders die vrijwilligerswerk verrichten, doen dit gemiddeld iets meer dan acht uur per maand. Ondervraagde ouders die vrijwilligerswerk verrichten bij V.V. De Meern zijn op verschillende manieren op het idee gekomen dit te gaan doen.

36% van hen kwam op dit idee via een informatiebijeenkomst. Dit wil niet direct zeggen dat het organiseren van informatiebijeenkomsten de juiste manier is om vrijwilligers te werven. De kans is namelijk groot dat mensen die deze bijeenkomsten bezoeken, vaak al actief zijn binnen de vereniging. Een andere informatiebron over vrijwilligerswerk is de trainer of leider van het team waarin het kind speelt (16% van de ouders). 18% van de ouders die vrijwilligerswerk doen bij V.V. De Meern zijn op dit idee gekomen doordat zij er op de sportvelden iets over hoorden.

Als we kijken naar de redenen waarom ouders van kinderen die lid zijn van V.V. De Meern vrijwilligerswerk verrichten, dan zien we dat 64% van hen dit doet voor het eigen plezier. Een zelfde percentage van de ouders doet dit omdat zij denken dat een vereniging niet kan bestaan zonder vrijwilligers. Ook de open antwoorden van ouders die een andere reden noemen dan de gegeven antwoordmogelijkheden, wijzen vaak in de richting van plezier en noodzaak. Hieronder zijn twee voorbeelden van deze antwoorden te lezen:

'Leuk om kinderen wat bij te brengen' (plezier)
'Zonder leider wordt er niet gevoetbald' (noodzaak)

Er zijn meerdere redenen waarom mensen geen vrijwilligerswerk verrichten. Een eerste reden is dat mensen simpelweg niet worden gevraagd. Dit is bij 57% van de ouders die geen vrijwilligerswerk verrichten het geval. Interessant is de vraag of zij, als zij wel gevraagd zouden worden, ook ja zouden zeggen. 24% van de ouders die nu geen vrijwilligerswerk verrichten voor V.V. De Meern, geeft aan dat zij dit dan inderdaad zouden doen. Gemiddeld zouden zij hier ongeveer vier uur per maand aan willen besteden. Behalve dat veel ouders niet worden gevraagd voor vrijwilligerswerk, noemen ouders

die geen vrijwilligerswerk verrichten bij V.V. De Meern hier ook nog enkele andere redenen voor. Geen tijd (32 keer), het feit dat zij eerder al vrijwilligerswerk hebben gedaan voor V.V. De Meern (4 keer) of geen zin (4 keer) zijn hier voorbeelden van. Bij de mensen die geen tijd hebben voor vrijwilligerswerk, heeft dit verschillende redenen. Sommigen hebben het te druk met hun baan, anderen met het gezin en weer anderen zetten zich al in voor een andere vereniging. Vaak is dit ook een sportvereniging. Mensen die geen zin hebben in vrijwilligerswerk geven dit op verschillende manieren aan. De ene doet dat ongenueanceerd ('Mijn zoon zit op voetbal, ik niet!'). De ander geeft een duidelijke uitleg waarom hij of zij geen zin heeft zich in te zetten voor V.V. De Meern:

'Ik houd niet van de sfeer waarin het vrijwilligerswerk op een voetbalclub moet plaatsvinden. Ook weet ik uit ervaring dat je als vrijwilliger te weinig respect krijgt vanuit het bestuur.'

De respondenten kregen ook enkele stellingen voorgelegd over vrijwilligerswerk. Het opvallendste resultaat hieruit is dat 68% van de ondervraagde ouders het eens of helemaal eens is met de stelling dat de vereniging een tekort heeft aan vrijwilligers. Daarnaast is het merkwaardig dat veel respondenten aangeven dat het voor vrijwilligers steeds moeilijker wordt hun taken uit te voeren. 57% van hen vindt namelijk dat vrijwilligers tegenwoordig over meer vaardigheden moeten beschikken dan vroeger. 53% van de ouders vindt dat vrijwilligers niet altijd beschikken over de benodigde vaardigheden. Tot slot is de ouders gevraagd hoe zij denken dat V.V. De Meern meer vrijwilligers kan trekken. Drie manieren worden vaak genoemd. De eerste manier is actief gaan werven. Dit wordt door 26 ouders genoemd en hierin is weer een tweedeling te maken tussen ouders die denken dat een informatiebijeenkomst meer vrijwil-

ligers trekt, en ouders die denken dat vooral een persoonlijke benadering van mensen zijn vruchten zal afwerpen. De tweede manier die ouders noemen om vrijwilligerswerk te stimuleren, is het belonen van vrijwilligers (negentien keer genoemd). Dit kan volgens de respondende ouders door een directe beloning, maar ook door bijvoorbeeld korting te geven op de contributie. Ten derde denken achttien ouders dat het nuttig is vrijwilligerswerk voor (jeugd) leden van de vereniging te verplichten. Ook al is het maar een paar uur per jaar. Volgens ouders

maak je kinderen daardoor bekend met het fenomeen vrijwilligerswerk. Daarnaast worden zo een aantal taken gedaan, die anders misschien zouden blijven liggen.

Twee ouders noemen iets anders. Zij denken dat het moeilijk is om tussen de 'vaste kliek' te komen die vrijwilligerswerk verricht. Het volgende antwoord van een van deze ouders geeft hier meer duidelijkheid over.

'Ik denk dat op de vereniging een grote kliekjesgeest hangt. Dan is het moeilijk om er tussen te komen.'



5 Resultaten vrijwilligers

In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten uit de enquêtes die zijn afgenomen bij vrijwilligers van V.V. De Meern. Bij vrijwilligerswerk moet je denken aan taken als een functie in het bestuur van de vereniging, geven van trainingen, onderhouden van het complex en verkopen van eten en drinken in de kantine. In de twee voorgaande hoofdstukken zijn percentages van het aantal responderende sporters of ouders genoemd. Omdat de vragenlijst in totaal bij slechts 23 vrijwilligers is afgenomen, noemen we in dit hoofdstuk enkel absolute getallen. Hierbij moeten we wel in acht nemen dat veel ondervraagde sporters (44) en ouders (73) ook actief zijn als vrijwilliger bij V.V. De Meern. Deze worden in deze analyses echter goeddeels achterwege gelaten omdat zij zijn ondervraagd als sporters en ouders.

Achtergrondkenmerken

Eén van de responderende vrijwilligers is een vrouw. De overige 22 respondenten zijn mannen. De gemiddelde leeftijd van vrijwilligers bij V.V. De Meern is bijna 48 jaar. Slechts één van de ondervraagde vrijwilligers bij V.V. De Meern is jonger dan 35 jaar. De oudste vrijwilliger heeft een leeftijd van 69. De gemiddelde leeftijd waarop de respondenten beginnen met het uitvoeren van vrijwilligerstaken voor de vereniging is 38 jaar. Dit is voor veel mensen ook de leeftijd waarop zij stoppen met voetballen. Een reden voor het feit dat de leeftijd van vrijwilligers relatief hoog is, kan daarom zijn dat mensen op het moment dat zij stoppen met voetballen,

toch betrokken willen blijven bij de vereniging. Dit kan bijvoorbeeld door je vrijwillig in te gaan zetten voor de vereniging. Een andere oorzaak van het feit dat mensen rond deze leeftijd beginnen met het uitvoeren van hun vrijwilligerstaken voor V.V. De Meern, kan zijn dat dit de leeftijd is waarop hun kinderen beginnen met voetballen. Veel mensen krijgen namelijk kinderen rond hun dertigste en deze beginnen met sporten als zij ongeveer zes jaar oud zijn. Bij de jongste jeugdelftallen zie je vaak dat een ouder van een spelertje trainer of leider is van dat team. Zes vrijwilligers van V.V. De Meern, spelen zelf ook voetbal bij deze vereniging. Als iemand begint met vrijwilligerswerk, dan blijft diegene dat vaak ook voor een lange periode doen. De ondervraagde vrijwilligers van V.V. De Meern doen momenteel namelijk ongeveer tien jaar lang vrijwilligerswerk. Eén van de respondenten doet dit nu zelfs al 38 jaar.

In de vragenlijst is gevraagd naar welke vrijwilligerstaken vrijwilligers uitvoeren bij V.V. De Meern. Hieruit blijkt dat een groot aantal respondenten meerdere taken uitvoert. Het grootste deel van hen (14 vrijwilligers) is trainer of leider. Acht respondenten vervullen scheidsrechterstaken. In tabel 9 is per vrijwilligerstaak te zien hoeveel respondenten deze uitvoeren. Voorbeelden van andere taken die worden genoemd, zijn fysiotherapeut/verzorging en het up-to-date houden van de website.

Tabel 9 Vrijwilligerstaken en het aantal respondenten dat dit uitvoert

Lid commissie	6
Trainer/coach/leider	14
Scheidsrechter	9
Hulp bij evenementen	5
Beheerder van de vereniging	2
Anders, namelijk	7

Negentien respondenten doen het vrijwilligerswerk bij V.V. De Meern naast een betaalde baan. Eén van de respondenten is gepensioneerd, één vrijwilliger is student en twee vrijwilligers zijn huisman/huisvrouw. Vijftien ondervraagde vrijwilligers hebben een beroepsopleiding afgerond. Vijf van hen een mbo-opleiding, zeven een hbo-opleiding en drie een universitaire studie. Eén vrijwilliger heeft alleen het basisonderwijs afgerond.

Geen van de ondervraagde vrijwilligers is van allochtone afkomst. Dit is opvallend, omdat bijna twintig procent van de ondervraagde sporters en ongeveer tien procent van de ondervraagde ouders allochtoon is. Om een genuanceerder beeld te krijgen, hebben we gekeken hoe groot het aandeel allochtonen is onder de ouders en sporters die vrijwilligerswerk verrichten bij V.V. De Meern. Bij de sporters is dit veertien procent en bij de ouders acht procent. Voor beide groepen respondenten geldt dus dat het aandeel allochtonen onder de vrijwilligers lager is dan onder de totale groep.

Dat V.V. De Meern dicht bij huis ligt, wordt door de respondenten verreweg het vaakst genoemd als reden voor het feit dat zij zich in zijn gaan zetten voor deze vereniging. Deze reden wordt door achttien van de 23 respondenten gegeven. Ook de gezelligheid bij V.V. De Meern (zes keer) wordt vaker dan de andere redenen genoemd als reden voor het doen van vrijwilligerswerk. Een andere reden die relatief vaak wordt gegeven, is dat respondenten zelf bij deze club gevoetbald hebben of dat zij zich inzetten voor de vereni-

ging omdat hun kind er sport. De ondervraagde vrijwilligers van V.V. De Meern brengen per week gemiddeld tien uur door op de vereniging. Er zijn wel vrij grote verschillen te zien in het aantal uur dat respondenten per week doorbrengen op de club. Eén van hen is bijvoorbeeld een uur per week aanwezig op de vereniging, terwijl een andere vrijwilliger zegt veertig uur per week aanwezig te zijn. Mensen die zich inzetten voor V.V. De Meern zijn niet alleen maar op de vereniging om hun taken uit te voeren. Het gemiddeld aantal uren dat de responderende vrijwilligers bij de club doorbrengen om de werkzaamheden te verrichten, ligt namelijk opmerkelijk lager dan het aantal uren dat zij in totaal aanwezig zijn op de vereniging. Gemiddeld zijn zij zes tot zeven uur per week op de vereniging om hun taken uit te voeren. Ongeveer de helft van de ondervraagde vrijwilligers geeft dan ook aan regelmatig of vaak na hun werkzaamheden te blijven hangen om bijvoorbeeld iets te drinken of te praten. Negen van hen doen dit soms en twee doen dit nooit.

Dertien ondervraagde vrijwilligers doen naast voetbal nog een andere sport. Sporten die vaak genoemd worden zijn fitness, hardlopen en tennis. Gemiddeld besteden zij iets meer dan drie uur per week aan deze sport.

Omgangsvormen in en rondom het veld

De vrijwilligers is gevraagd een rapportcijfer te geven voor vier zaken die betrekking hebben op omgangsvormen in en rondom het veld. In tabel 10 is te zien wat de gemiddelde cijfers zijn die de 23 vrijwilligers geven voor de verschillende aspecten van omgangsvormen in en rondom het veld.

Tabel 10 Gemiddelde cijfers die vrijwilligers van V.V. De Meern geven aan aspecten van omgangsvormen bij de vereniging.

De sfeer op de vereniging	7,5
Mate van sportief gedrag van de leden van de vereniging	7,1
De manier waarop autochtone en allochtone leden met elkaar omgaan	7
De bereidheid onder de leden voor het doen van vrijwilligerswerk	6

Het valt op dat vrijwilligers alle aspecten van omgangsvormen binnen V.V. De Meern een lager cijfer geven dan dat de voetballers van deze vereniging doen. Vooral over de bereidheid onder de leden voor het doen van vrijwilligerswerk, zijn de vrijwilligers duidelijk negatiever dan voetballers en ouders van voetballers van V.V. De Meern. De sfeer op de vereniging, de mate van sportief gedrag van de leden van de vereniging en de manier waarop autochtone en allochtone leden met elkaar omgaan, krijgen van de vrijwilligers toch een goede voldoende. Geen van de vrijwilligers is onbekend met de huisregels die door de vereniging zijn opgesteld. Acht van hen kennen deze een beetje, dertien kennen ze goed en twee zijn heel goed op de hoogte. Alle ondervraagde vrijwilligers vinden het belangrijk of heel belangrijk dat een voetbalvereniging bepaalde omgangsregels heeft. Tien van de responderende vrijwilligers vindt dit belangrijk, omdat het anders een rotzooi wordt op de vereniging en vijf van hen omdat regels een bepaalde duidelijkheid geven. Vier ondervraagde vrijwilligers hebben een negatief gevoel over de maatschappij in zijn geheel en vinden daarom dat huisregels noodzakelijk zijn bij een voetbalvereniging. Eén respondent gaf bijvoorbeeld het volgende antwoord:

‘Helaas is de maatschappij zo dat ook in het privéleven en bij sportverenigingen steeds meer regels nodig zijn’.

De vrijwilligers is gevraagd hoe vaak zij bepaalde gedragingen vertonen. Vier van hen geven aan dat zij regelmatig of vaak mopperen op de scheidsrechter of grensrechter. Geen van hen zegt echter op een onsportieve wijze in te gaan tegen beslissingen van de scheidsrechter. Sarren of pesten, vrouwonvriendelijke of racistische grappen maken en geweld gebruiken, doen de vrijwilligers volgens zichzelf vrijwel nooit.

De responderende vrijwilligers kregen enkele stellingen voorgelegd over de sfeer op de eigen vereniging en over voetbal in het algemeen. In tabel 11 is per stelling te zien hoeveel respondenten het eens of helemaal eens zijn met de verschillende stellingen.

Tabel 11 Kun je aangeven in hoeverre je het eens bent met de volgende uitspraken? (aantal vrijwilligers (N=23) dat aangeeft dat zij het eens of helemaal eens zijn met de stelling)

Stelling	
Op de vereniging is over het algemeen vaak sprake van agressie	0
Op de vereniging is vaak sprake van verbale agressie (schelden, pesten, treiteren) door ouders	1
Het gedrag van <u>trainers</u> laat vaak te wensen over	0
Het gedrag van <u>ouders</u> laat vaak te wensen over	7
Agressie in de sport is voor sommige spelers van de vereniging V.V. De Meern een reden om te stoppen met voetbal	4
Op de vereniging mag geen andere taal worden gesproken dan Nederlands	16
Corrigeren van ongewenst gedrag van spelers is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van zowel trainers als spelers	22
Scheidsrechters mogen nooit worden beledigd	23
Je hoort je bij voetbal strikt aan de regels te houden	19
Af en toe opzettelijk de regels overtreden hoort bij voetbal	5

De ondervraagde vrijwilligers vinden het belangrijk dat scheidsrechters niet worden beledigd. Zij zijn het ook eens met de stelling dat spelers en trainers gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor het corrigeren van ongewenst ge-

drag van spelers. Weinig vrijwilligers vinden dat er op de vereniging sprake is van enige vorm van agressie. Tot slot is een opvallend groot aantal vrijwilligers van mening dat het gedrag van ouders te wensen overlaat. Vanwege het lage aantal responderende vrijwilligers, is het niet zinvol deze resultaten te vergelijken met de mening van de sporters en de ouders over deze stellingen.

De trainers en leiders van teams kregen een aantal stellingen voorgelegd over gedragingen tijdens wedstrijden. Van de volgende vijf gedragingen gaf de helft, of meer dan de helft van de trainers en leiders, aan dat deze wel eens of regelmatig voorkomen: *Een van onze tegenstanders roept beledigende opmerkingen naar de scheidsrechter, een van onze spelers gaat op een onsportieve manier in tegen de beslissing van de scheidsrechter, een van onze spelers loopt de tegenstander te sarren/pesten, een van onze spelers duwt een tegenstander en een van de supporters van onze vereniging bemoeit zich op een onsportieve manier met de wedstrijd.* Geen van de genoemde gedragingen komt volgens de trainers heel vaak voor.

De respondenten is via een open vraag gevraagd wat zij als onsportief gedrag beschouwen. Zes vrijwilligers geven hierbij als antwoord dat zij geweld (zowel fysiek als mentaal) zien als onsportief gedrag. Zeven responderende vrijwilligers definiëren onsportief gedrag als het niet naleven van de spelregels en het op een ongeoorloofde manier proberen te winnen. Als aanvulling hierop is gevraagd wat zij respectvol gedrag vinden. Net als bij de sporters is een tweedeling te maken in de antwoorden. Elf vrijwilligers gaan in op respectvol gedrag over het algemeen. Een paar respondenten noemen bijvoorbeeld 'anderen in hun waarde laten' als respectvol gedrag. Vier andere vrijwilligers gaan meer in op respectvol gedrag in het voetbal. Hieronder zijn twee verschillende antwoorden te lezen die binnen deze categorie vallen.

Deze laten zien dat ook respectvol gedrag in het voetbal op meerdere manieren kan worden geïnterpreteerd.

'Vooraf de tegenstander succes wensen en na afloop een handje geven'

'Accepteren van beslissingen van de scheidsrechter'

Contact tussen vrijwilligers (van verschillende culturen)

Niet alle ondervraagde vrijwilligers hebben even vaak gesprekken met andere mensen van de vereniging over andere zaken dan voetbal. Twee van hen hebben dit bijvoorbeeld nooit, zes hebben dit af en toe, vijf regelmatig, vijf vaak en nog eens vijf zeer vaak. De vrijwilligers die dergelijke gesprekken wel hebben, hebben dit gemiddeld met ongeveer 25 verschillende mensen van de vereniging. Vanwege het lage aantal ondervraagden kan niet worden gezegd of autochtone respondenten dergelijke gesprekken vaker voeren met andere autochtonen, dan met allochtone Nederlanders. De respondenten gaan gemiddeld met ongeveer tien andere mensen van de vereniging ook buiten het voetbal om, en gemiddeld komen ongeveer zes mensen van de vereniging ook bij hen thuis.

De responderende vrijwilligers is een aantal stellingen voorgelegd over vertrouwen in andere mensen en over de multiculturele samenleving. In tabel 12 is te zien hoeveel vrijwilligers het eens of helemaal eens zijn met de voorgelegde stellingen. Een groot deel van de ondervraagde vrijwilligers vindt dat mensen, onafhankelijk van hun culturele achtergrond, over het algemeen zijn te vertrouwen.

Tabel 12 In hoeverre bent u het eens met de volgende algemene uitspraken (N=23) (aantal respondenten dat het eens of helemaal eens is met de stellingen)

De meeste mensen zijn te vertrouwen	17
De meeste mensen zijn alleen maar op eigen voordeel uit	4
Allochtonen hebben veel last van discriminatie	3
De meeste allochtonen doen geen moeite zich aan te passen	5
De meeste autochtone Nederlanders doen geen moeite allochtonen te begrijpen	4
Bij contact met mensen uit andere culturen ga ik ervan uit dat zij te vertrouwen zijn	18
Allochtonen zeggen te snel dat ze gediscrimineerd worden	12

Vrijwilligerswerk

De responderende vrijwilligers zijn op veel verschillende manieren op het idee gekomen zich in te zetten voor de vereniging. Informatiekanalen die het meest worden genoemd zijn bestuursleden (zes keer) en commissieleden (vier keer). Net als bij voetballers en ouders van voetballers, noemen de ondervraagde vrijwilligers vooral twee redenen voor het verrichten van vrijwilligerswerk: 1) *'Het feit dat een vereniging niet kan blijven bestaan zonder vrijwilligers'*, en 2) *'Voor het eigen plezier'*. Beide argumenten om je in te zetten voor de vereniging worden achttien keer genoemd.

In tabel 13 zien we dat twintig van de ondervraagde vrijwilligers vinden dat V.V. De Meern een tekort heeft aan vrijwilligers. Op de vraag of respondenten ideeën hebben over hoe de vereniging meer vrijwilligers kan trekken, wordt drie keer genoemd dat vrijwilligers een beloning moeten krijgen. Andere respondenten denken dat het profijt zal hebben om vrijwilligerswerk al bij de jeugdspelers te introduceren.

Tabel 13 Geef aan of je het eens bent met de volgende stellingen. Aantal vrijwilligers dat het eens of helemaal eens is met de betreffende stelling

De vereniging heeft een tekort aan vrijwilligers	20
Vrijwilligers beschikken niet altijd over de benodigde vaardigheden	18
Ik heb het idee dat trainers/scheidsrechters steeds meer moeite hebben met het uitvoeren van hun taken	14
Tegenwoordig moeten vrijwilligers over meer vaardigheden beschikken dan vroeger	14
De vereniging stelt hogere eisen aan vrijwilligers	7
Vrijwilligers krijgen te weinig waardering van de leden	10
Veel leden weten niet dat trainers/scheidsrechters vrijwilligers zijn	8
Leden van de vereniging worden onvoldoende gestimuleerd vrijwilligerswerk te verrichten	10

Veel respondenten zeggen dat vrijwilligers niet altijd over de juiste vaardigheden beschikken. Dit is opvallend omdat zij dit zeggen over zichzelf of over hun directe collega's bij de vereniging. Toch vinden de responderende vrijwilligers niet dat de vereniging te hoge eisen stelt aan mensen die zich inzetten voor de vereniging.



6 Conclusie en aanbevelingen

Welke conclusies kunnen we trekken uit de informatie over de sociale situatie bij V.V. De Meern? Welke aanbevelingen zouden voor de vereniging zinvol kunnen zijn? In de volgende drie paragrafen vermelden we de belangrijkste conclusies op het vlak van de drie doelen die het project Verbinden door voetbal nastreeft: 1) Het bevorderen van respectvolle omgangsvormen in en rondom het veld, 2) Het verbeteren van interetnische contacten tussen individuen en groepen en 3) Het realiseren van voldoende (gekwalficeerde) krachten binnen voetbalverenigingen. In de laatste paragraaf komen de aanbevelingen aan de orde.

Conclusie respectvolle omgangsvormen

Over het algemeen kunnen we stellen dat de sfeer bij V.V. De Meern goed is en dat de mate van sportief gedrag van de leden van de vereniging als positief is te beschouwen. Tegelijkertijd kunnen we concluderen dat ouders positiever zijn over het gedrag in het voetbal van hun kinderen, dan de sporters zelf. Het lijkt er dus op dat ouders ongewenst gedrag van hun kinderen niet waarnemen, of erger, niet willen zien. Dit is verontrustend omdat ouders, als zij geen ongewenst gedrag bij hun kind waarnemen, ze hier ook niet op kunnen aanspreken. Een derde conclusie is dat sporters, ouders en vrijwilligers het allemaal belangrijk vinden dat een voetbalvereniging omgangsregels heeft. Bijna alle vrijwilligers kennen deze goed tot heel goed, maar van de sporters en ouders is slechts de

helft er goed mee bekend. De laatste conclusie over omgangsvormen op de club gaat over de mate van agressie op de vereniging. Ondanks dat er geen grote problemen lijken te zijn bij V.V. De Meern, geeft maar liefst twintig procent van de voetballers van V.V. De Meern aan dat er veel sprake is van agressie en fysiek geweld op de vereniging.

Conclusie interetnische contacten

De belangrijkste conclusie over (interetnische) contacten tussen leden van V.V. De Meern, is dat de verhoudingen tussen allochtonen en autochtonen relatief ontspannen zijn. Waar de monitor integratie van de gemeente Utrecht (2008) laat zien dat er een grote scheiding is tussen de leefwereld van autochtonen en allochtonen in Utrecht, en dat autochtone Utrechters nauwelijks allochtone vrienden hebben, blijken er bij V.V. De Meern 'vanzelfsprekende' interetnische contacten te bestaan. De leden voeren op de vereniging veelvuldig gesprekken met elkaar, ook over zaken die niet direct met voetbal te maken hebben. De etnische achtergrond van de betrokkenen blijkt daarbij niet uit te maken. Ook treffen de leden elkaar af en toe buiten het voetballen, en komen sporters en ouders van sporters met enige regelmaat bij elkaar over de vloer. Sporters doen dat bij gemiddeld zes andere leden. De manier waarop autochtone en allochtone leden van V.V. De Meern met elkaar omgaan, wordt door de leden van V.V. De Meern dan ook positief beoordeeld. Zowel sporters, ouders en vrijwilligers zijn daarover positief, ongeacht hun etnische achtergrond. De spor-

ters geven gemiddeld een acht voor de manier waarop autochtone en allochtone leden met elkaar omgaan. De ouders en vrijwilligers komen uit op gemiddeld een 7.3 en een 7.

De reden voor de relatief ontspannen interetnische contacten bij V.V. De Meern is vermoedelijk de algehele positieve sfeer op de vereniging. Verhagen (2008) stelt dat de contexten waarbinnen mensen zich begeven in hoge mate hun gedrag bepalen. Van positieve sociale contexten kunnen uiteenlopende sociale effecten uitgaan. Hoe positiever de algemene sfeer bij V.V. De Meern, hoe groter de kans dat clubleden respectvol met elkaar zullen omgaan. Hoe groter het onderlinge respect, hoe sterker de impuls voor anderen om zich net zo te gaan gedragen. Voetballen zal dan vaker gaan over de *gedeelde* interesses tussen de leden, zoals over de gezamenlijke passie voor het spelletje, de gezelligheid, het teamgevoel of het winnen. Uit de sociaal kapitaal theorie van Putnam (2000) blijkt dat naarmate mensen in sociale contexten meer dezelfde interesses en passies delen, de kans toeneemt dat zij (duurzame) contacten met elkaar aangaan. Ook de kans op *interetnische* contacten neemt dan toe omdat in deze contexten niet de verschillen, maar de overeenkomsten tussen mensen centraal staan (vgl. RMO, 2005).

Natuurlijk is er bij V.V. De Meern ook sprake van groepsgebruik. Soort zoekt soort, zoals in vrijwel alle domeinen van onze samenleving. Zo blijkt het feit dat vrienden of vriendinnen lid zijn van V.V. De Meern, voor veel leden een belangrijke reden om lid te worden van deze vereniging (de belangrijkste reden is overigens dat V.V. De Meern dicht bij huis is). Deze bevinding lijkt te bevestigen dat mensen graag sporten met zogenoemde 'gelijkgestemden'. Vrienden zijn immers vaak gelijkgestemden, zowel wat betreft culturele achtergrond, opleidings- en inkomensniveau als normen en waarden. Dit wijst op een gedeeltelijk segregerende werking

van het voetballen bij V.V. De Meern en lijkt een bevestiging te zijn van de distinctietheorie van Bourdieu (1991).

Samengevat zouden we kunnen concluderen dat bij het *kiezen* voor voetbalvereniging De Meern, de sport een segregerende werking heeft (mensen willen graag samen sporten met vrienden), maar dat *eenmaal binnen* V.V. De Meern sport een verbindend effect heeft. Bij V.V. De Meern hebben mensen van verschillende culturele achtergronden namelijk contact met elkaar. Ook als het gaat om zaken die niet direct met voetbal te maken hebben.

Conclusie vrijwilligerswerk

Uit landelijke cijfers blijkt dat ruim een derde van de sportverenigingen over onvoldoende vrijwilligers beschikt. Vooral de sportverenigingen met veel jeugdleden hebben een tekort aan vrijwilligers (SCP 2005b). Vandaar dat we ons afvroegen: hoe staat het met het vrijwilligerswerk bij V.V. De Meern?

De eerste conclusie luidt, dat een substantieel deel van de leden van V.V. De Meern vrijwilligerswerk verricht, maar dat er toch een vrijwilligerstekort bestaat. Een vijfde van de responderende sporters en de helft van de ondervraagde ouders verricht vrijwilligerswerk. Voorbeelden van taken die vrijwilligers uitvoeren, zijn het geven van trainingen en coachen van teams, het vervullen van de rol van scheids- of grensrechter en het bieden van hulp bij evenementen. Vrijwilligers verrichten deze taken voornamelijk voor hun eigen plezier en vanuit het besef dat een vereniging niet kan bestaan zonder vrijwilligers. Het gevoel dat er, ondanks dat, sprake is van een vrijwilligerstekort, wordt het meest ervaren door de vrijwilligers zelf. 87% van hen geeft aan dat de vereniging over onvoldoende vrijwilligers beschikt. De ondervraagde vrijwilligers geven de bereidheid onder de leden van de vereniging voor het doen van vrijwil-

ligerswerk dan ook niet meer dan een 6. Dat is een voldoende, maar een van de laagste cijfers in deze nulenquête.

De tweede conclusie is, dat er aanwijzingen zijn dat het aantal vrijwilligers bij V.V. De Meern kan stijgen. Er lijkt bij V.V. De Meern sprake te zijn van een onbenut vrijwilligerspotentieel. De belangrijkste reden waarom mensen geen vrijwilligerswerk verrichten, is namelijk het feit dat mensen simpelweg niet worden gevraagd. Dit is bij 57% van de ouders die geen vrijwilligerswerk verrichten het geval. Interessant is de vraag of zij, als zij wel gevraagd zouden worden, ook ja zouden zeggen. 24% van de ouders die nu geen vrijwilligerswerk verrichten voor V.V. De Meern, geeft aan dat zij dit dan inderdaad zouden doen. Gemiddeld zouden zij hier ongeveer vier uur per maand aan willen besteden.

Een financiële beloning wordt vrijwel nooit als reden gegeven voor het uitvoeren van vrijwilligerstaken. Ook hieruit kunnen we concluderen dat vooral een actieve benadering kan bijdragen aan een toename van het aantal vrijwilligers. Het houden van informatiebijeenkomsten en het actief benaderen via coaches en trainers zijn hier goede voorbeelden van. Ook het verplichten of in ieder geval sterk stimuleren van jeugdleden tot het verrichten van vrijwilligerswerk lijkt een goed alternatief te zijn. Zeker omdat de gemiddelde leeftijd van vrijwilligers hoog is. Tot slot biedt het gegeven dat veel ouders de wedstrijden en trainingen van hun kind bezoeken, kansen om deze ouders betrokken te maken bij de vereniging. Naarmate de kinderen ouder worden, bezoeken ouders overigens minder vaak de wedstrijden en trainingen van hun kind. Van groot belang is de observatie van veel respondenten - niet alleen van de sporters en ouders van sporters, maar ook van de vrijwilligers - dat vrijwilligers niet altijd over de juiste vaardigheden beschikken. Deze observatie is van extra belang tegen de achtergrond van de ontwikkeling van V.V. De Meern van 'dorpsclub'

naar 'stadsclub'. Tegenwoordig vergt het vrijwilligerswerk bij V.V. De Meern andere competenties dan voorheen. Sommige vrijwilligers kunnen vermoedelijk goed omgaan met onbekend en/of onaangepast gedrag van nieuwe leden en met eventuele nieuwe culturele omgangsvormen, maar anderen juist minder. Cursussen 'sociale vaardigheid' of 'omgaan met gedragsproblemen' kunnen vrijwilligers helpen steviger in de schoenen te staan. V.V. De Meern zou kunnen overwegen dergelijke cursussen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning te financieren.

Samengevat kunnen we stellen dat V.V. De Meern een belangrijke sociale functie vervult in de stad Utrecht en dat er weinig problemen zijn bij de vereniging. Dat gezegd hebbende, zijn er echter nog wel enkele zaken die aandacht verdienen. Deze zijn vooral van organisatorische aard. Er is een tekort aan vrijwilligers en niet alle vrijwilligers lijken over de benodigde competenties te beschikken. Andere aandachtspunten zijn de bekendheid met de huisregels van de club, de perceptie van ongewenst gedrag op de voetbalvereniging door ouders en de agressie op de vereniging die volgens de leden, ondanks de goede sfeer, te hoog is.

Aanbevelingen

In het voorgaande lieten we zien dat het erop lijkt dat ouders niet al het ongewenste gedrag van hun kind op het veld waarnemen. Door ouderbijeenkomsten of nieuwsbrieven kunnen ouders attent worden gemaakt op vormen van ongewenst gedrag in het voetbal. Hierdoor zullen zij deze gedragingen beter waarnemen en hun kinderen er wellicht op aanspreken. De binnen V.V. De Meern opgestelde huisregels zijn bij veel respondenten redelijk bekend. Toch is het verstandig aandacht te besteden aan het nog bekender maken van, en het waarborgen

van de bekendheid, van deze regels. Een goede methode om dit te bewerkstelligen is het zichtbaar maken van de regels. Dit kan onder meer door bij de ingang van het sportcomplex een welkomstbord met de huisregels te hangen. Ook in kleedkamers kunnen borden worden opgehangen om de huisregels nog beter zichtbaar te maken. Een andere manier om meer bekendheid te geven aan de regels, is door een intakegesprek te voeren met mensen die lid worden van V.V. De Meern. In dit gesprek kunnen de huisregels aan de orde komen en kan nieuwe leden eventueel gevraagd worden hun handtekening te zetten voor het feit dat zij kennis hebben genomen van deze regels.

Veel sporters, ouders en vrijwilligers van V.V. De Meern klagen over het feit dat te weinig mensen zich vrijwillig inzetten voor de vereniging. Daarom is het belangrijk vrijwilligerswerk binnen de vereniging te stimuleren. Dit kan op een aantal manieren. We noemen er hier twee. De eerste is een actieve benadering van mogelijke vrijwilligers. Trainers en leiders kunnen hier een belangrijke rol bij spelen. In de resultaten komt namelijk naar voren dat veel vrijwilligers van V.V. De Meern, via een trainer of leider op het idee zijn gekomen dit te gaan doen. De tweede mogelijkheid is door jeugdleden te stimuleren of misschien zelfs te verplichten een paar uur per jaar vrijwilligerswerk te verrichten. Hierdoor raken zij bekend met het uitvoeren van vrijwilligerswerk en zullen zij dit in de toekomst wellicht blijven doen. Taken die jeugdleden kunnen uitvoeren zijn bijvoorbeeld het schoonmaken van de kleedkamers en meewerken in de kantine. De oudere jeugdleden (A en B jeugd) kunnen ingezet worden bij het fluiten van wedstrijden van E en F pupillen.

De vorige aanbeveling komt voort uit onze bevinding dat weinig mensen jonger dan dertig jaar vrijwilligerswerk verrichten. Vaak zie je dat vrijwilligerstaken weinig flexibel zijn. Van vrijwilligers wordt bijvoorbeeld verwacht dat ze

iedere zaterdagochtend van tien tot twee achter de bar staan in de kantine. Dit is vaak lastig in te plannen voor jonge leden die het immers vaak druk hebben met werk, studie of school, het gezin of andere activiteiten. Een manier om nieuwe vrijwilligers aan te trekken is daarom het flexibeler inzetten van vrijwilligers. Dit kan door bepaalde taken over meerdere vrijwilligers te verdelen. Vrijwilligers kunnen dan bijvoorbeeld één keer in de maand worden ingezet bij het uitgiftepunt van materiaal (ballen, pionnen, etc.), in plaats van iedere week.

Een laatste aanbeveling met betrekking tot de vrijwilligers komt voort uit de bevinding dat veel van hen niet over de benodigde vaardigheden lijken te beschikken. Om vaardigheden van vrijwilligers te vergroten, kunnen bepaalde trainingen worden aangeboden. Vrijwilligers kunnen hier, al dan niet verplicht, aan deelnemen. Voorbeelden van dergelijke trainingen zijn communicatietrainingen of, voor de meer bestuurlijk taken, managementvaardigheden.

De laatste aanbeveling is gebaseerd op een opmerkelijk resultaat. Ondanks dat de sporters, ouders van sporters en vrijwilligers van V.V. De Meern de sfeer op de vereniging met een hoog cijfer beoordelen, lijkt er toch vaak sprake te zijn van agressie op de vereniging. Twintig procent van de respondenten ervaart dit zo. Daarom is het belangrijk aandacht te besteden aan sportief gedrag en het verminderen van agressie op de vereniging. De binnen het Verbinden door voetbalproject ingestelde *fair play cup* is een goed voorbeeld van hoe dit kan. Daarnaast is het van belang normen en waarden over agressie in de sport op te nemen in de huisregels.



7 Literatuur

Blokland, T. (2006). *Het sociaal weefsel van de stad. Cohesie, netwerken en korte contacten. Oratie*. Den Haag: Dr. Gradus Hendriks Stichting.

Bourdieu, P. (1991). Sport and Social Class. In: C. Mukerji, & M. Schudson (eds), *Rethinking popular culture. Contemporary perspectives in cultural studies* (pp. 357-373). Berkeley: University of California Press.

Gemeente Utrecht (2008). *Monitor Diversiteit en Integratie. Diversiteit en integratie in Utrecht 2008*. Utrecht: gemeente Utrecht.

Hall, S., Winlow, S., & Ancrum, C. (2008). *Criminal Identities and Consumer Culture. Crime, exclusion and the new culture of narcissism*. Portland: Willian Publishing.

Putnam, R. (2000). *Bowling alone. The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster Paperbacks.

RMO (2005). *Niet langer met de ruggen naar elkaar. Een advies over verbinden*. Den Haag: SDU.

RMO (2009). *Verkenning participatie. Arbeid, vrijwillige inzet en mantelzorg in perspectief*. Den Haag: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.

SCP (2005a). *Uit elkaars buurt: de invloed van etnische concentratie op integratie en beeldvorming*. Den Haag: SCP.

SCP (2005b). *Vrijwilligersorganisaties onderzocht. Over het tekort aan vrijwilligers en de wijze van werving en ondersteuning*. Den Haag: SCP.

SCP (2007). *Jaarrapport Integratie 2007*. Den Haag: SCP.

Veldboer, L., Boonstra, N., & Krouwel, A. (2007). Eenheid en verdeeldheid op het veld: de januskop van sport. In: L. Veldboer, J.W. Duyvendak en C. Bouw (red.), *De mixfactor: integratie en segregatie in Nederland*. Amsterdam: Boom.

Verhagen, S. (2008). *Participatie en maatschappelijke ontwikkeling*. Oratie Hogeschool Utrecht. Utrecht: HU.

Colofon

Opdrachtgever/financier	Hogeschool Utrecht, lectoraat Participatie en Maatschappelijke Ontwikkeling
Auteurs	Drs. N. Boonstra (Verwey-Jonker Instituut) Drs. N. Hermens (Verwey-Jonker Instituut) Dr. S. Verhagen (Hogeschool Utrecht) Drs. E. Koot (Hogeschool Utrecht)
Omslag	Grafital, Valkenswaard
Foto omslag	Nationale Beeldbank
Foto's binnenwerk	N. de Macker
Uitgave	Verwey-Jonker Instituut Kromme Nieuwegracht 6 3512 HG Utrecht telefoon 030-2300799 telefax 030-2300683 e-mail secr@verwey-jonker.nl website www.verwey-jonker.nl

De publicatie

De publicatie kan gedownload en/of besteld worden via onze website:

<http://www.verwey-jonker.nl>. Behalve via deze site kunt u producten bestellen door te mailen naar verwey-jonker@adrepak.nl of faxen naar 070-359 07 01, onder vermelding van de titel van de publicatie, uw naam, factuuradres en afleveradres

ISBN 978-90-5830-311-0

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2009

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij Hogeschool Utrecht en het Verwey-Jonker Instituut.

Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with Hogeschool Utrecht and the Verwey-Jonker Institute.

Partial reproduction is allowed, on condition that the source is mentioned.